

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMINALĂ

Anul II Nr. 71

Simbătă 25 noiembrie 1972

16 pagini — 1 leu

Valorificarea potențialului uman

Ni s-a confirmat încă o dată, prin forța faptelor, înțelepciunea și justetea politicii generale, marxist-leniniste a partidului, de construire a societății socialiste, de dezvoltare continuă a economiei naționale și ridicare a nivelului de trai al celor ce muncesc. Luind în dezbatere probleme de mare însemnătate ale activității partidului și statului, ale muncii întregului nostru popor pentru îndeplinirea hotărârilor Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale, pentru dezvoltarea în continuare a economiei naționale și ridicarea nivelului de viață al celor ce muncesc, recenta plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist Român a examinat documente de importanță deosebită pentru perfecționarea întregii activități de conducere a domeniilor economico-sociale, pentru creșterea rolului conducător al partidului în toate sectoarele de activitate, pentru aplicarea în viață a principiilor eticii și echității socialiste, pentru dezvoltarea și adâncirea democrației socialiste, prin atragerea la conducerea treburilor obștești a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii.

Una dintre problemele asupra căreia ne-a atras atenția în mod deosebit această plenară o constituie valorificarea resurselor umane și materiale ale societății noastre. „În centrul eforturilor oamenilor muncii — se spune în încheierea lucrărilor plenarei — trebuie să stea valorificarea cu maximum de randament a potențialului uman și material al societății, creșterea eficienței economice în toate sectoarele de activitate, reducerea cheltuielilor materiale de producție, ridicarea calității produselor”. Îi revin, de aici învățămintului, ca parte adinc integrată în viața social-economică a întregii țări, răspunderi de o deosebită însemnătate. În ampla expunere pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut-o pe marginea problemelor de pe ordinea de zi a plenarei, se arată că trebuie să ne preocupăm cu toată răspunderea de asigurarea și calificarea forței de muncă, să se ia măsuri concrete pe întreprinderi, orașe și județe pentru recrutarea și pregătirea acesteia, să se stabilească măsuri corespunzătoare, în conformitate cu prevederile planului, cu perspectivele de dezvoltare ale județului, ale unităților respective. Se insistă, de asemenea, asupra faptului că pentru meseriile de mai mare complexitate trebuie sporită preocuparea pentru pregătirea tinerilor, pentru atragerea într-o proporție mai mare a femeilor, în special a tinerelor absolvente ale învățămintului de cultură generală, în activitățile economice și sociale. „Trebuie să se înțeleagă — spunea secretarul general al partidului — că pregătirea cadrelor reprezintă o parte importantă, esențială, a planului general de dezvoltare economico-socială a țării”.

În întreaga noastră activitate profesională trebuie să gândim și să acționăm în spiritul acestor idei. Instrucția și educația nu sînt activități în sine, pentru sine. Ele sînt chemate să pregătească acele cadre care să contribuie la creșterea avuției naționale, să slujească direct operei de construire a socialismului, de ridicare a României la acel nivel de viață pe care îl merită atât de harnicul său popor.

O. BUZESCU

Ciucurencu

Ana Ipătescu

Ordinea și matematica sa

Numărul

Ordinea este una dintre relațiile primitive ale experienței noastre. Maestrul și în același timp modelul său cel mai proeminent este Timpul. El regularizează existența noastră biologică și desfășurarea logică a gândirii noastre. El este motorul invizibil, dar caracteristic al mișcării care este, în primul rînd, ordine, succesiune ordonată de stări sau, mai limitat, de poziții ale unui corp.

Exprimată formal matematic ordinea temporală a mișcării unui corp este o relație între stările corpului care, dacă o reprezentăm cu semnul $\rightarrow$, are următoarea caracteristică fundamentală: Dacă $\alpha \rightarrow \beta$ și $\gamma \rightarrow \beta$ atunci $\alpha \rightarrow \gamma$ sau, în cuvinte, dacă starea β urmează stării α și starea γ urmează stării β , atunci γ urmează stării α .

Cerințele logice formalizării matematice mai cer o condiție pentru relația de ordine temporală $\rightarrow$, condiție care corespunde și cu o situație de ordin empiric și este următoarea: Relațiile $\alpha \rightarrow \beta$ și $\beta \rightarrow \alpha$ se exclud reciproc, în afară de cazul $\alpha = \beta$ situație limită, cînd nu este mișcare, situație pe care mecanica o numește simultaneitate. Aceasta face ca pentru a da toate caracteristicile formale ale relației de ordine temporală să admitem și această formă a relației de simultaneitate $\alpha \rightarrow \alpha$.

Nu trebuie nici un efort de gîndire pentru a recunoaște identitatea proprietăților descrise, mai puțin ordinea temporală a mișcării unui corp cu proprietățile implicației lor cauzale: dacă α este cauza evenimentului β și β este cauza evenimentului γ , atunci α este cauza evenimentului γ , cu completarea că nu putem avea în aceeași vreme α

Acad. OCTAV ONICESCU

(Continuare în pag. a 12-a)

ÎN RITM CU CERINȚELE VIEȚII

Adaptarea învățămintului la nevoile reale ale societății noastre socialiste constituie o problemă de mare însemnătate căreia partidul și statul îi acordă o grijă deosebită.

Dezvoltarea și diversificarea rețelei școlare în ansamblu au ca rezultat atât o mai bună cuprindere a tineretului în ramurile productive, cît și o mai bună acoperire a nevoilor firești ale economiei naționale în plin avînt.

În acest sens, dezvoltarea liceelor de specialitate, este grăitoare. Anul școlar 1972-1973 ilustrează o creștere impresionantă. De la 182 de licee existente în anul 1966, s-a ajuns la 362 de unități, cu o cuprindere de peste 36.000 de elevi numai în anul I.

Din 66 de unități nou înființate în anul 1972, 61 de licee au profil industrial, 3 profil economic, 2 profil agricol.

În lumina hotărîrilor Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale a P.C.R., dezvoltarea liceelor de specialitate cunoaște un avînt, fără precedent, potrivit cu ritmul general de progres al societății noastre socialiste.

ACCENTE

Sesiune științifică I. C. P. P. D.

Ieri a început la Casa universitarilor din Capitală sesiunea științifică „Modernizarea metodologiei și tehnologiei procesului de învățămînt”, organizată de I.C.P.P.D. în cinstea aniversării republicii.

Sesiunea, la care participă cu comunicări cadre didactice universitare din centrele: București, Cluj, Timișoara, Iași, Brașov și Craiova, se desfășoară pe secțiuni: Psihopedagogie (17 comunicări); Perfecționarea cadrelor didactice (7 comunicări); Învățămînt preșcolar și clasele I—IV (10 comunicări); Limba și literatura română (12 comunicări); Limbi moderne (8 comunicări); Geografie, istorie și științe sociale (8 comunicări); Fizică, chimie, biologie (11 comunicări); Matematică (7 comunicări).

Numărul mare de participanți la dezbateri, diversitatea temelor abordate în comunicările sesiunii care se desfășoară pe parcursul a două zile, vor aduce noi contribuții pe linia modernizării metodologiei și tehnologiei procesului de învățămînt, în care Institutul central de perfecționare a personalului didactic este antrenat de mai mulți ani, ca factor de prim ordin.

D. R.

Întîlnire cu matematicienii

De curînd, Facultatea de matematică a Universității din București a luat sub patronajul său Liceul „Tudor Vla-

dimirescu” din București. Cu această ocazie a fost organizată o întîlnire la care au participat prof. univ. dr. Ionel Bucur, decanul Facultății de matematică, prof. univ. dr. Nicolae Dinculeanu, prof. univ. dr. Gabriel Simboan, conf. univ. dr. Ilie Popescu, profesori și elevi ai Liceului „Tudor Vladimirescu”.

Matematicienii au vorbit elevilor despre domeniile de aplicabilitate ale științelor matematice în societatea contemporană și despre perspectivele dezvoltării acestor științe, despre locul lor în tehnică, despre utilitatea și perspectivele mașinilor de calcul.

Totodată, s-a discutat profilul disciplinelor studiate la Facultatea de matematică bucureșteană, despre perspectivele care se deschid în fața absolvenților acestor facultăți, despre exigențele la care obligă munca de matematician și despre frumusețea ei.

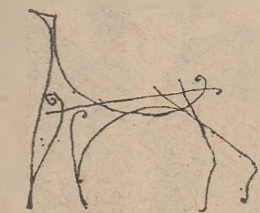
N. POPESCU

„Zilele Mihail Sadoveanu”

În orașul Pașcani, recent au avut loc manifestările consacrate „Zilelor Mihail Sadoveanu”. Actuala ediție, dedicată celei de a 25-a aniversări a republicii, a reunit personalități marcante ale vieții știin-

țifice, culturale și artistice din București, Iași și alte centre culturale ale țării, printre care amintim: acad. Cristofor Simionescu, președintele Filialei Iași a Academiei R.S.R., prof. univ. Zoe Dumitrescu-Buşulenga, vicepreședinte al Academiei de științe sociale și politice a R.S.R., Laurențiu Fulga, vicepreședinte al Uniunii scriitorilor din R.S.R., Mircea Radu Iacoban, secretarul Asociației scriitorilor din Iași, directorul Editurii „Junimea”, poezii Veronica Porumbacu, Corneliu Sturzu etc.

În cele două zile consacrate acestor manifestări au avut loc deschiderea salonului cărții; deschiderea expoziției de grafică „Ilustrații din opera lui Mihail Sadoveanu” și a celei de fotografii „Priveliști sado-

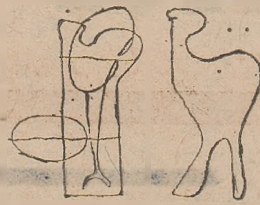
veniene”, o șezătoare literară la Muzeul memorial „Mihail Sadoveanu”, o sesiune de comunicări științifice și alte manifestări.

VALERIU BENȚA

Ce luăm în considerare?

Programele sînt pe alocuri în contradicție cu planul de învățămînt. Astfel, în programa pentru clasele I—IV, ediția 1972, la pag. 3, în nota explicativă privind activitatea didactică-educativă la clasa I, se prevăd două ore săptămînal de educație fizică.

Tot în programă la pag. 60—65 este făcută repartizarea pe trimestre a materialului de predat la clasa I la edu-

cația fizică. Din înșiruirea lecțiilor (44 la număr pe trimestrul I) reies trei ore săptămînal. În planul de învățămînt editat în 1972 sînt prevăzute tot trei ore săptămînal de educație fizică la clasa I.

Este logic să ne punem întrebarea: vom planifica și preda 2 sau 3 ore la educația fizică pe săptămîină? Ce luăm în considerare: programa sau planul de învățămînt?

Deși a trecut cam mult de la începutul anului școlar, lipsese încă unele manuale școlare, manuale care au fost comandate din timp.

La clasa a II-a în școala noastră, la o lună de la deschiderea cursurilor, lipseau circa 1/3 din manualele de geografie, iar manualele de istorie, pe care le-am primit nu de mult, au pagini lipsă (de la pag. 45—61), fasciculele sînt inversate, unele au pagini albe, neimprimare. Între manualele primite sînt și ediții vechi ce nu se pot utiliza (de exemplu: Aritmetica cl. a II-a, ediția 1968).

Aceste neajunsuri ar fi trebuit demult înlăturate. Dar măcar de acum încolo să nu se mai repete.

Înv. ALEX. I. HRIȘCĂ
com. Voitinel, jud. Suceava

PRO ȘI CONTRA

Rostul examenului de diplomă

De vreo cîțiva ani încoace comisiile pentru examenul de diplomă din liceele pedagogice sînt constituite din profesorii școlii. S-au adus argumente în favoarea acestei „formule”.

În cele ce urmează voi încerca să pun în evidență cîteva din slăbiciunile și carențele examenului desfășurat în fața comisiei locale, nu atât pentru a se renunța la ea cît, mai ales, cu intenția de a i se aduce amendamentele necesare.

Incontestabil că munca cu elevii de-a lungul celor cinci ani de școală aduce un plus în cunoașterea lor. Și aceasta e bine. E chiar util din punct de vedere docimologic: favorizează o notare mai justă, mai apropiată de nivelul real de cunoștințe ale candidatului, de aptitudinile lui sau de atitudinea lui față de învățatură.

În calitate de membru al unor asemenea comisii, cu un anumit rol de coordonare, am remarcat, însă, unele situații negative, care se cer înlăturate fără întîrziere.

Profesorul face din examen un gest de clemență, de cumsecădenie. Fiind în situația de a se despărți de elevii săi (uneori le-a fost și dirigințe!), o ușoară melancolie îi inunda sufletul, îi înmoaie inima și în această stare sufletească notele bune încep să curgă cu nemiluita. Cînd unui candidat răspund slab, ori sub orice așteptare, în locul unei note pe măsura răspunsului, profesorul le face un mic reproș și recomandarea de „a se pune pe treabă”.

O altă situație este cea a profesorului care așteaptă examenul pentru... „a deconta datorile celor cinci ani de școală”. Am asistat la o asemenea situație în care candidata, clasificată pe locul al II-lea în anii școlari, la examen să nu poată obține, decît cu mare greutate, nota de limită și numai după ce întreaga comisie i-a sărit în ajutor. Profesora în cauză motiva că eleva „a dovedit în ultimul an o atitudine neserioasă față de învățatură”, că „a avut în mai multe rînduri o fustă mult prea scurtă pentru o elevă

serioasă”, că „și-a cumpărat un pardesiu extravagant”, ceea ce o determină să nu-i poată da o notă mai mare.

Se cunosc și situații în care examinătorii își dispută iluzive priorități profesionale prin intermediul notelor date candidaților („Eu am avut mai mulți de zece, deci elevii mei au fost mai bine pregătiți!”, sau: „Eu nu am avut nici un respins, fiindcă elevii mei știu carte!”). Alteori, „competiția” ia forme inverse: „Ai respins cinci din elevii clasei mele, eu voi respinge șapte din clasa la care ai predat dumneata”. Acest lucru, de obicei, nu se declară, dar se face. Și, chiar dacă nu e vorba de respingeri întotdeauna, dar scăderile de note sînt destul de frecvente, ca să ne îngrijoreze. În ce mă privește, le-am văzut, le-am auzit, le-am combătut. Dar, aceasta nu e de ajuns. Va trebui să determinăm un curent de opinie împotriva acestor situații, căci ele discreditează nu numai pe cei care le practică, ci și pe noi care le asistăm și care le tolerăm.

Prin înlăturarea acestor situații neplăcute și nedorite vom da examenului de diplomă la liceele pedagogice obiectivitate și echitate, iar examinătorilor prestigiul și autoritatea de care s-au bucurat todeauna în fața poporului, care-i înconjoară cu respect și care le-a acordat încrederea.

Lector univ. ION DRĂGAN
Timișoara

De la Ministerul Educației

și Învățămîntului

Presesiune de transferări

În conformitate cu prevederile art. 20 din Statutul personalului didactic, în perioada 5—10 decembrie a.c. va avea loc o presesiune de transferări în următoarele municipii și orașe: Arad, Pitești, Cimpulung-Muscel, Curtea de Argeș, Bacău, Buhusi, Comănești, Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, Moinești, Tg. Ocna, Oradea, Botoșani, Doroboi, Brașov, Făgăraș, Brăila, Buzău, Rm. Sărat, Reșița, Bocea, Caransebeș, Moldova Nouă, Oravița, Oșelul Roșu, Cluj, Dej, Turda, Constanța, Medgidia, Sf. Gheorghe, Tirgoviște, Găești, Craiova, Galați, Tecuci, Tg. Jiu, Miercurea Ciuc, Odorheiu-Secuiesc, Deva, Hunedoara, Petroșani, Lupeni, Vulcan, Petrița, Călărași, Iași, Giurgiu, Baia Mare, Sighetul Marmăției, Drobeta-Tr. Severin, Tg. Mureș, Sighișoara, Reghin, Tirnăveni, Piatra Neamț, Roman, Tg. Neamț, Slatina, Balș, Caracal, Corabia, Drăgănești, Ploiești, Cimpina, Satu Mare, Sibiu, Medias, Suceava, Tr. Măgurele, Alexandria, Roșiori de Vede, Videle, Timișoara, Lugoj, Tulcea, Birlad, Vaslui, Huci, Rm. Vilcea, Focșani și municipiul București.

La această presesiune de transferări pot participa cadrele didactice titulare și definitive în orașele respective (nu se includ comuncile și satele aferente acestor orașe) care doresc să funcționeze la școli mai apropiate de domiciliu și care la data de 1 septembrie 1973 au cei puțin 3 ani de activitate în postul pe care funcționează.

Transferările din cadrul presesiunii se efectuează pe posturi și catedre vacante la unități preșcolare, școli generale, case de copii, școli speciale, școli profesionale, licee de specialitate, licee de cultură generală, școli de specializare postliceală și școli de maiștri, cu excepția unităților școlare de aplicație ale liceelor pedagogice și ale seminariilor pedagogice din învățămîntul superior, unde se desfășoară practica pedagogică a elevilor și studenților. În această perioadă, se vor rezolva cu prioritate cererile cadrelor didactice titulare ale căror posturi urmează să se restrîngă pentru anul școlar viitor. Tot în această etapă se vor rezolva și cererile personalului didactic titular din învățămîntul superior cărui i s-a redus activitatea.

Nu se pot efectua transferări de la școli generale, case de copii și școli speciale, la licee, școli profesionale, școli de specializare postliceală și școli de maiștri.

De asemenea, nu se pot efectua transferări de la Casele pionierilor și școlile populare de artă la școli generale, licee, școli profesionale, școli de maiștri și școli de specializare postliceală.

Cadrele didactice care doresc să solicite transferarea în această etapă pot consulta lista posturilor vacante la inspectoratele școlare și pot depune cereri între 1—5 decembrie 1972.

Transferările efectuate în cadrul presesiunii intră în vigoare la 1 septembrie 1973.

SUBINGINERII

Învățământul superior în întreprindere

Convorbire cu D. F. LAZAROIU, director general în Ministerul Educației și Învățământului

— Care sînt rațiunile organizării învățământului seral pentru subingineri ?

— Premisele care au stat la baza hotărîrii de a organiza acest învățămînt sînt de natură economică și socială. Economia noastră națională necesită tot mai multe cadre din ce în ce mai calificate. Aceasta izvorăște nu numai din dezvoltarea cantitativă a industriei noastre, dar, mai ales, din dezvoltarea laturii calitative a procesului de producție în care se pune tot mai mult accentul pe un grad de prelucrare cît mai ridicat al materiilor prime. Racionalizarea procesului muncii implică o restructurare a gîndirii organizatorice la nivelul muncii de concepție din întreprindere și la nivelul muncii de organizare a procesului de producție.

— De ce „la seral” și de ce „pe lingă marile întreprinderi” ?

— „La seral” fiindcă s-a apreciat că există un număr mare de muncitori, tehnicieni și maîstri, care au la bază școala medie, respectiv liceul și care, prin pregătirea lor, sînt apți să urmeze o formă de învățămînt superior. Pregătirea la zi ar constitui o dificultate pentru desfășurarea normală a procesului de producție, pentru că aceștia ar trebui să părăsească întreprinderile pe toată durata școlarizării. Forma serală implică activitate în producție combinată cu posibilitatea care li se oferă de a-și ridica nivelul profesional și a obține un titlu universitar. „Pe lingă marile întreprinderi”, fiindcă, rămînînd în producție, studenții pot să înțeleagă mai ușor problematica programelor de învățămînt și să fructifice cunoștințele teoretice pe care le-au însușit în mun-

ca profesională imediată, fără a mai aștepta numărul de ani pînă la obținerea diplomei.

— În ce condiții se va desfășura acest învățămînt ?

— Despre unele din ele am vorbit deja. Aș vrea să mai adaug următoarele: Nu este vorba de un învățămînt care se organizează de către întreprindere în cadrul diferitelor forme de reciclare a personalului. Avem de-a face cu un învățămînt de tip universitar superior tehnic, organizat de institutele politehnice din țară pentru ca să asigure o anumită apropiere spațială, materială și de lucru între instituția de învățămînt superior și uzina pe lingă care vor funcționa astfel de secții de învățămînt. Cadrele didactice care vor preda la aceste secții funcționează în prezent în instituțiile de învățămînt superior existente, în politehnici și universități și își vor desfășura, în continuare, o parte din activitatea lor în aceste instituții. Se intenționează ca pe lingă acestea să fie folosite, sub formă de cadre didactice asociate, specialiștii cei mai buni din întreprinderi.

— Citeva cuvinte despre perspectivele subinginerului.

— Profilul și utilizarea subinginerului în producție au fost, în linii mari, definite la începutul convorbirii noastre. Trebuie să mai spunem că actualele prevederi privitoare la încadrarea pe funcții în întreprinderi sînt destul de clare în această privință, în sensul că precizează încadrarea în funcții tehnice, în primul rînd în secții productive, cu calitatea de conducători ai proceselor tehnologice, putînd, în

O categorie de specialiști, relativ nouă. O categorie de specialiști, a cărei necesitate este adine resimțită în multiple domenii economice, intens solicitată de numeroase întreprinderi și, cu atît mai mult, de necesitățile de perspectivă ale economiei noastre naționale. Ceea ce a determinat înființarea, începînd cu anul universitar 1972—1973, secțiilor serale de subingineri. Încă o măsură menită să contribuie la transformarea învățămîntului românesc într-un instrument puternic al progresului material și spiritual.

funcții de vechime, să obțină și funcții de conducere a procesului de producție. Există, de asemenea, posibilitatea încadrării subinginerilor în servicii de concepție, în special în secții de prototipuri, în servicii de întreținere și reparații, în com-

partimente de proiectare tehnologică. Aceste prevederi ar trebui însă îmbunătățite, pe baza experienței care rezultă din folosirea acestor specialiști de către industrie.

O. VICTOR

Ce măsuri a luat uzina

Ne aflăm la Uzina „23 August”, una din cele mai mari unități economice ale Capitalei.

În discuția pe care am purtat-o cu inginerul Constantin Mușat, de la Serviciul de învățămînt al uzinei, acesta ne-a spus:

— Deocamdată, și-au depus dosarele, spre a urma Institutul de subingineri la seral, 50 de candidați, angajați ai uzinei noastre. Desigur, pînă în data de 29 noiembrie, ultima zi de înscriere, vom mai primi și alte dosare. La data de 13 noiembrie au început cursu-

rile pregătitoare în vederea examenului de admitere.

— Care sînt materiile incluse în programa de admitere ?

— Matematică — algebră și geometrie plană, din toți anii de liceu, și fizică (mecanică, fizică moleculară și căldură). Se mai predă, de asemenea, tehnologia. Fizica și tehnologia sînt obiecte la alegere, candidatul trebuînd să opteze pentru unul din ele.

— Ce secții vor funcționa în uzina dv. ?

— Vor funcționa două secții: 1) Formări plastice și tratamente termice; 2) Turnătorie. Pot candida pentru una din ele: muncitori, maîstri, tehnicieni, cu condiția ca aceștia să lucreze în prezent în sectorul respectiv. Propunerea se face de către secția unde lucrează candidatul. Se primesc candidații și de la alte întreprinderi din Capitală și chiar din provincie, dacă au recomandarea și avizul unităților la care sînt angajați.

— Pentru a crea condiții cît mai bune de pregătire a candidaților la examenul de admitere, ce măsuri a luat uzina dv. ?

— Conducerea Uzinei „23 August” a dat o dispoziție ca muncitorii, maîstri și tehnicienii, care lucrează în tură, să lucreze numai în schimbul I, în așa fel, încît să poată frecventa cursurile de după-amiază.

R. DIMITRIE

În actualul an universitar...

...cursurile serale de subingineri (care se desfășoară pe durata a patru ani — cu un an mai mult decît la cursurile de zi), vor începe la 10 decembrie a.c., examenul de admitere avînd loc pe data de 1 decembrie. S-au creat 66 de secții serale ale învățămîntului de subingineri pe lingă 56 de întreprinderi industriale în care se vor pregăti aproximativ 2.800 de studenți.

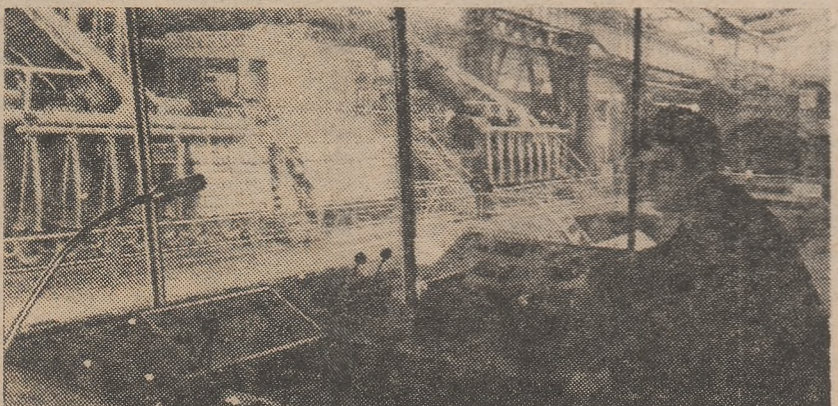
Secțiile amintite, care iau ființă în acest an, sînt din domeniul electronicii, electrotehnicii, energeticii, mecanicii fine, tehnologiei construcțiilor de mașini, utilajului chimic, metalurgiei, chimiei industriale, materialelor de construcții, transporturilor, industriei lemnului și construcțiilor.

În momentul de față, cursurile de

subingineri la zi sînt organizate în 12 centre cu 46 de specialități. Numărul de localități unde urmează să fie pregătiți subinginerii la cursurile serale crește cu 17, iar numărul de specialități cu 9.

Citeva precizări privind admiterea. La examenul de admitere se pot prezenta toți cei care au studii liceale sau echivalente acestora, respectiv bacalaureatul, și care lucrează efectiv în producție, înțelegîndu-se prin sfera producției și servicii de proiectare și cercetare. Cel admiși la examen încheie un contract cu întreprinderea prin care se obligă să nu părăsească locul de muncă pe durata școlarizării și să lucreze în aceeași întreprindere minimum 5 ani după absolvire.

D. NICA

În discuție: PROGRAMA pentru clasele V-VIII

Începând din acest an școlar, la clasele V—VIII ale școlii generale la instruirea practică-productivă s-a introdus o nouă programă. Prevederile ei sînt aplicate deocamdată experimental. După încheierea primului trimestru se vor putea face anumite observații, urmînd ca o concluzie definitivă să fie formulată odată cu încheierea anului școlar. Cele două luni care s-au scurs, permit totuși să conturăm cîteva opinii și sugestii care să ducă la corectarea anumitor prevederi care s-au dovedit neviabile. În acest spirit am avut recent o convorbire cu trei maiștri-instructori de la Școala generală de 10 ani nr. 5 din Capitală: **Petrică Pană** (prelucrarea metalului și electrotehnică); **Ion Șotîngeanu** (tîmplărie) și **Georgeta Vărzaru** (gospodărie, menaj și croitorie).

Red. Ce prevederi noi conține programa de instruire practică-productivă în acest an școlar ?

Ion Șotîngeanu : Există cîteva deosebiri față de vechea programă. Astfel, vechea programă prevedea ca la clasele V și VI să se efectueze lucrări de traforaj și tîmplărie. În acest nou an școlar, lucrările de traforaj și tîmplărie se fac grupate în clasa a V-a.

Petrică Pană : Perfect adevărat. La clasa a VI-a, la unele școli s-a introdus experimental lăcătușeria. În cadrul acestei meserii se învață prelucrarea metalului.

Red. Ce părere aveți : este o măsură utilă ?

Ion Șotîngeanu : Programa este, după cum se știe, experimentală. La sfîrșitul trimestrului ne vom înfățișa cu toții într-o consfătuire și atunci vom putea trage concluziile care se impun. O precizare găsesc totuși necesară : cînd s-a introdus prelucrarea metalului la clasa a VI-a, nu am fost consultați toți maiștrii-instructori. Poate că programa ar fi arătat astăzi altfel.

Red. Din ceea ce ați constatat pînă acum, ce inconveniente ridică

modificarea programei la clasa a VI-a ?

Ion Șotîngeanu : Sînt două aspecte care trebuie discutate : unul ține de programa însăși, iar celălalt de structura biofiziolgică a elevului. Să le luăm pe rînd. Prin regruparea tîmplăriei și traforajului la clasa a V-a, programa a devenit astfel prea încărcată. Din ce-

Practică în atelier : asamblarea pompei de injecție

lăalt punct de vedere, cred că trebuie să ținem seama și de vîrsta elevilor de clasa a V-a. Abia pot să țină în mină un fierăstrău, să execute o simplă lucrare de tîmplărie, și noi le cerem mult mai mult. Ca să nu mai vorbesc de statura lor. Am elevi care abia ajung cu capul la banc. Ca să-i pun să lucreze trebuie să le așez sub picioare cîteva scînduri.

Red. Concret, ce propuneți ?

Ion Șotîngeanu : Să se revină la vechea programă. Adică, în clasa a V-a să se facă numai traforaj, iar în clasa a VI-a exclusiv lucrări de tîmplărie. De altfel, la școala noastră și la fostul liceu 32, unde am norma de bază (și nu numai la aceste școli) eu predau elevilor mei din clasa a VI-a tot după vechea programă, adică execut lucrări de tîmplărie.

Red. Dacă se introduce lăcătușăria în clasa a VI-a și se continuă și în a VII-a, prin ce se distinge programa unei clase de a celeilalte ?

Petrică Pană : Elemente de prelucrare a metalului se predau și în clasa a VI-a (experimental). Dar, de fapt, abia din clasa a VII-a executăm cu elevii noștri lucrări propriuzise de lăcătușărie. Îi inițiem în cîteva operații : cunoașterea metalelor, măsurări, trasări, tăieri, pilire, găurire, filetare, nituire.

Red. În acest an școlar s-a introdus în toate clasele a VIII-a electrotehnică. În unele școli, ea s-a învățat și înainte. Ce elemente noi intervin în programă ?

Petrică Pană : În școala noastră

runte pe profil de lăcătușărie. În cursul trimestrului I nu vom avea posibilitatea să facem o instalație electrică. În trimestrele II și III vom putea trece la lucrări propriuzise de electrotehnică (transformatoare). De altfel, și profilul întreprinderii patronatoare este altul : sistem patronați de Truștii montaj utilaj chimic — București.

Red. Ce prevederi noi conține programa de instruire practică-productivă în ce privește fetele ?

Georgeta Vărzaru : Un fapt îmbucurător este introducerea unui număr mai mare de ore la lucrul de mină și gospodărie la clasele V—VI. Elevele noastre sînt inițiate astfel în lucru de mină, gospodărie, alimentație și pregătirea bucișilor. Cred însă că nu trebuia să se renunțe total la gospodărie și menaj la clasele VII și VIII. Aici executăm exclusiv lucrări de croitorie (după linie industrială). Concepem fiecare piesă în prealabil și în întocmim o „fișă tehnologică”.

Petrică Pană : O observație similară se poate face și în ce privește locul electrotehnicii la clasele IX și X ale școlii generale. Dacă ea este binevenită la clasa a VIII-a, cu atât mai mult își justifică locul la clasele IX și X, unde avem elevi cu cunoștințe din domeniul fizicii, desenului tehnic și matematicii, mult mai substanțiale.

Sintetizînd discuția noastră, reținem cîteva idei care ar putea constitui obiectul unui schimb de opinii între profesorii de specialitate : reanalizarea programei la bătăi pentru clasele V—VI ; reevaluarea locului electrotehnicii la clasele IX și X ; studiarea posibilității reintroducerii cîtorva ore de gospodărie și menaj la fete și la clasele VII—VIII.

Referitor la acest ultim punct se ridică o chestiune : cum putem evita totuși decalajul de tehnicitate dintre instruirea practică-productivă pe care o realizăm la nivelul școlii generale la clasele VII și VIII la fete și respectiv la bătăi. Corect cu aceasta : cum se realizează principiul continuității în cadrul instruirii practică-productive a fetelor dacă între prevederile programei pentru clasele VII și VIII pe de o parte și IX și X, pe de alta, există un vizibil hiatus ? La Centrul de calcul Pamid, la fete din clasa a IX-a se instruiesc pentru a lucra pe mașini de perforat cartele. Aceasta, deși în anii școlari trecuți ele au învățat doar menaj, gospodărie și croitorie...

NICOLAE SORIN

Se lucrează sub îndrumarea atentă a maiștrilor

Sînt necesare ghiduri industriale de uz școlar

Trăsătura cea mai pregnantă a învățămîntului nostru actual este, desigur, legătura strînsă a acestuia cu viața socială, cu producția. Pentru a da un răspuns cît mai deplin acestei cerințe, am făcut cu elevii clasei a VII-a de la școala noastră — Școala generală nr. 1 — Mizil — o vizită documentară în principalele întreprinderi industriale din Buzăul tînăr.

Contactul direct al elevilor cu munca ce se desfășoară în uzină a fost deosebit de fructuos. S-au simțit într-un fel părtași la mindria cu care un tovarăș inginer de la Uzina de sîrmă și produse din sîrmă ne spunea : „Uzina noastră, de interes republican, este, în produse din sîrmă, cea mai mare și mai modernă din Eu-

ropa”. Puțin mai departe, la întreprinderea de geamuri, cu aceeași îndreptățită mindrie, ni s-a adăugat : „Exportăm produsele noastre în 37 de țări, printre care și în Statele Unite ale Americii”.

Elevii au urmărit cu interes și însuflețire complexe procese de producție și la Fabrica de zahăr și, paralel, au primit peste tot prețioase îndrumări de protecția muncii și de orientare școlară și profesională chiar la locul de producție.

Ca vizitele elevilor să-și sporească simțitor eficiența, propun ca întreprinderile sau ministerele de resort, în colaborare cu Ministerul Educației și Învățămîntului, să editeze pliante, ilustrate pentru uz școlar, asemănătoare cu prospec-

tele turistice, în care procesul de producție al fiecărei întreprinderi să fie explicat pe scurt și pe înțelesul elevilor de diferite vîrste. Tot acolo se pot da și scurte informații asupra direcțiilor de dezvoltare ale economiei naționale, de orientare școlară și profesională, îndrumări de protecția muncii ș.a. Aceste ghiduri, puse, gratuit sau contra cost, la îndemina elevilor care vizitează uzina, i-ar ajuta să înțeleagă și să rețină mai bine procesul de producție, iar nouă, cadrelor didactice, ne-ar fi de un real folos în discuțiile purtate cu elevii pentru valorificarea educativă a celor văzute.

Prof. TOMA MACOVEI
Școala generală nr. 1, Mizil

Relația educațională

Puncte de vedere

Primul obiectiv al înnoirii învățămîntului

Se discută cu sporită competență (și nu numai de pedagogi) despre categoriile antinomice subiect-obiect, predare-preluare, înregistrare-descoperire, despre dialogul fecund profesor-elev, despre necesitatea temeiniciei pregătirii psihologice a educatorului, se prezintă modele interesante. Dar, de cele mai multe ori, accentul se pune pe cognitiv și performanțial și se uită aspectele afectiv-evaluatoare ale relației educaționale, necesitatea transformării comunicării în comuniune, faptul că

Variabila independentă: profesorul

educatorul reprezintă principala forță motivațională în învățămînt, „ființa cu care se compară și după care se aliniază elevii”. Una din principalele garanții ale eficienței muncii instructiv-educative este, nici vorbă, coparticiparea intensă și responsabilă a elevilor la acțiunile în care sînt implicați, dar învățătorul și profesorul sînt și vor rămîni ceea ce se numește „variabila independentă” în proces, prin funcțiile de organizare, îndrumare, conducere pe care le exercită, prin crearea atmosferei congruente de muncă, prin forța exemplarității care influențează pe verticală conștiința elevilor.

După cum se știe, școala nu este un spațiu neutru și impersonal, ci locul întîlnirilor, al rivalităților, ambițiilor, primul teren de serioasă testare a atitudinilor și valorilor umane. O clasă întîlnește un profesor, așa cum orchestra își descoperă pe autenticul ei dirijor, și această întîlnire trebuie să însemne obținerea reciprocității totale, dislocare și recompunere. Profesorul nu este numai specialist, ci și artist care adîncește pe elev în eul său, îl ajută să se vadă, să se înțeleagă, să-și cunoască forțele, să-și găsească un loc și un rost în viață, să-și organizeze într-un mod specific experiența, să-și urmărească și să-și realizeze forma subiectivă a activității spirituale, să trăiască, să acționeze ca ființă rațională, sensibilă la ceilalți. Fiecare profesor trebuie să fie în același timp un „revelator al lumii” și un „revelator al omului”. Fiindcă, prin tot ce învață despre lume, elevul învață în același timp și despre sine. Fiecare lecție, cel mai simplu exercițiu, îi pun la lucru întreaga personalitate. Depășind compromisiurile și micile jocuri vitale, profesorul trebuie să fie nu un model care trimite la conformism, ci un exemplu care inspiră, oferă sugestii de împlinire, o perspectivă de devenire. El are datoria să nu uite ceea ce scria Karl Marx: „considerîndu-l pe om și atitudinea sa față de lume ca o relație omenească, vei putea schimba dragostea numai pe dragoste, încrederea numai pe încredere... In acest fel așa fi pentru tine mediatorul dintre tine și specie, adică așa fi înțeles și resimțit de tine ca o completare a propriei tale ființe, ca o parte necesară a ta și, implicit, așa ști că în gîndirea și în dragostea ta m-ăș afirma pe mine însumi”. Uităm regula de trei simplă și majoritatea datelor învățate la lecțiile de istorie. Ceea ce însă ne vom aduce mereu aminte, gîndind la profesorii noștri, este ajutorul pe care ni l-au dat în procesul lent și dificil al formării personalității.

EMILIAN DIMITRIU
Institutul de științe pedagogice
București

În cadrul juridic și politic stabilit prin documentele de partid și de stat, învățămîntul nostru cunoaște un mers ascensiv tinzînd, în final, la formarea unei personalități care să se integreze în viață și societate ca forță productivă și creatoare. În acest scop, învățămîntul se va dezvolta atît pe linia structurilor și conținuturilor, cît și pe aceea a tehnologiei didactice. Dacă prima categorie de obiective depinde de factorii centrali de decizie și nu poate fi rezolvată decît în contextul economico-social al întregii țări, ceea ce impune un ritm obiectiv condiționat de mijloacele materiale, cea de-a doua este relativ independentă de cuantumul de dotări și investiții și reprezintă domeniul propriu-zis al inițiativei și creației didactice, domeniu în care orice educator are o libertate deplină de mișcare. Căci înnoirea procesului de învățămînt sau a tehnologiei didactice înseamnă înnoirea formelor, metodelor și relațiilor educaționale, între acestea, cel mai independent de mijloacele materiale fiind cîmpul relațiilor profesori-elevi.

A așa relații noi între profesori și elevi nu implică nici clădiri moderne și nici aparate costisitoare. Acesta este și punctul de plecare, fundamental, al înnoirii întregii tehnologii didactice. Școala a obținut pînă acum, de la elevi, tot ceea ce s-a putut obține prin efortul impus din exterior. Ea mai poate obține un spor de eficiență numai făcîndu-i partizani sau asociați la procesul propriilor lor formări, determinîndu-i deci la o puternică constringere interioară. Prin aceasta ea va răspunde și unei cerințe imperioase a societății noastre, aceea de a-l face pe individ să realizeze psihic și moral condiția de coproprietar al avuției naționale, la care are dreptul prin poziția sa juridică și politică. Școala va trebui să-l transforme pe elev, pe viitorul cetățean, din executant al deciziilor altora, cum era odinioară, în participant la elaborarea, executarea și controlul îndeplinirii sarcinilor. A-bia așa omul găsește adevăratul sens al vieții, acela de a se angaja în muncă și în viața socială spre a le perfecționa după un proiect con-

știent, la elaborarea căruia a participat cu drepturi egale.

Marxismul pornește de la ideea că munca l-a creat pe om, ceea ce înseamnă că omul se autofundează sau autocreează prin activitatea sa, asimilînd datele lumii exterioare printr-un proces de angajare în muncă și în viața socială. Acest postulat filozofic este azi confirmat de psihologia modernă, care arată că activitatea spontană, creativitatea, asimilarea și transformarea lumii de către copil la propriile-i trebuințe îi sînt caracteristici la fel de naturale, ca și funcțiile receptive (imitarea adultului, memoria etc.). Totodată, vrînd să cucerească lumea prin activitatea sa, copilul nu dorește să i se ofere gata elaborate rațiunea și regulile bunei acțiuni, ci preferă să participe la descoperirea lor. De aici rezultă pen-

tru noi două sarcini esențiale, care stau la baza înnoirii relațiilor profesori-elevi:

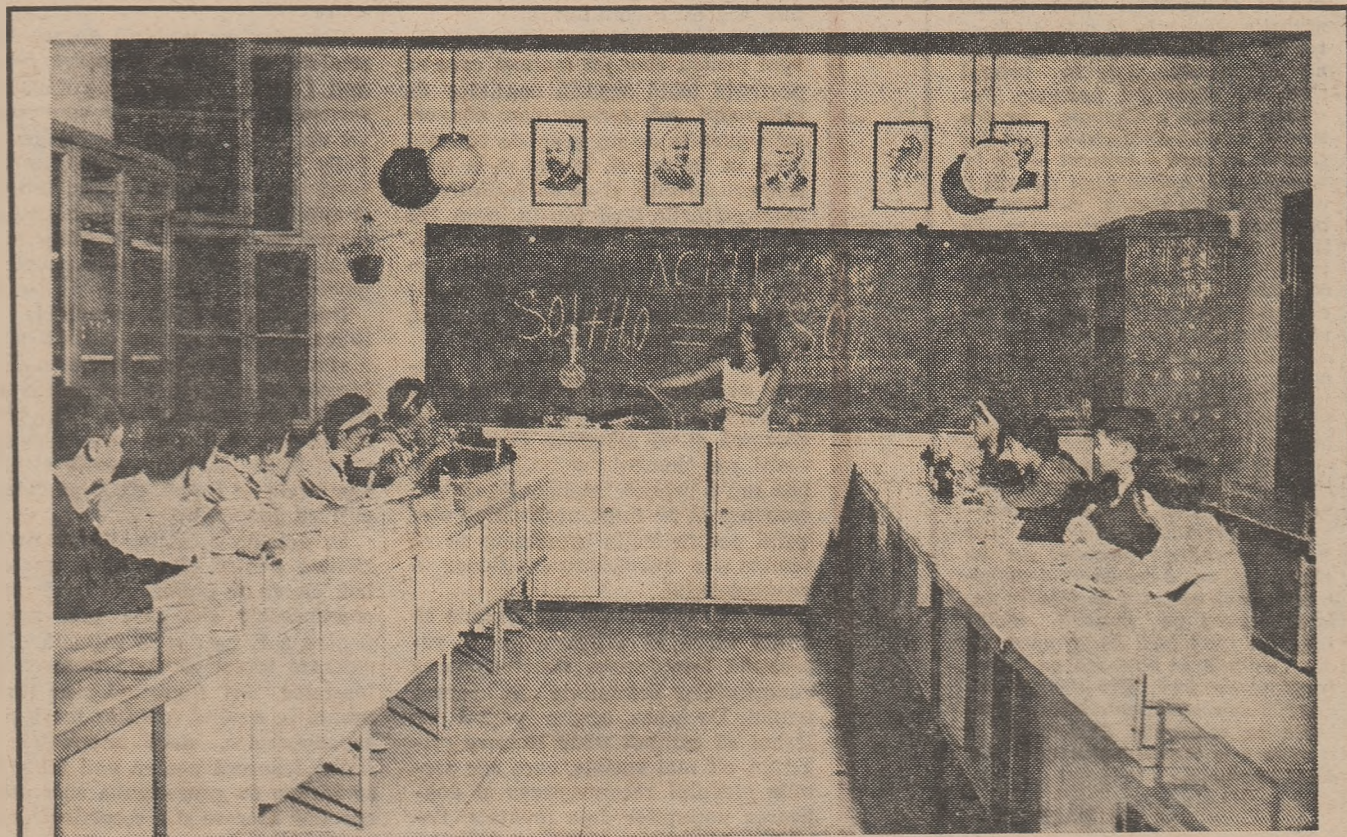
a) Să oferim elevilor nu numai lucruri gata elaborate ci și activități prin care ei să-și dezvolte funcțiile de descoperire și transformare a realității, pe această cale putînd dobîndi inițiativa și creativitatea de care societatea noastră are atîta nevoie. Elevii să fie cei care întrebă în mult mai mare măsură decît profesorul.

b) Profesorii să realizeze un climat de cooperare cu elevii, specific democrației socialiste.

Aici sînt de învins două dificultăți. Prima este aceea ca metodele active reclamă o cantitate mai mare de timp, ceea ce poate întîrzi parcurgerea programelor. De aceea, trebuie pornit cu un front îngust, care se va lărgi pe măsura dobîndirii experienței. Informația științifică, schimbul de experiență, încercările repetate, studiul temeinic al temelor de predare sînt căi hotărîtoare pentru formarea unei practici pedagogice active. A doua dificultate este aceea că elevii nu apreciază întotdeauna pozitiv invitația profesorului la cooperare, ci o pot considera drept lipsă de fermitate și de exigență. De aceea, se recomandă să stabilim cu elevii relații principale de colaborare — chiar de la intrarea în școală cînd ei încă nu au o viziune deformată în această privință.

Din atitudinea față de elevi trebuie înlăturate suspiciunea, aprecierile pripite, cicăleala, amenințările, afișarea superiorității, care timorează. A fi înțelegător, dar nu lipsit de exigență constantă, drept și principal, dar nu absurd și capricios, sobru și totuși nu rigid și distant, sînt cele mai bune modalități de a stabili relații de colaborare cu elevii. Decisivă rămîne, pe ansamblu, calitatea muncii pe care o desfășurăm în interesul elevilor. Stă în putință fiecărui profesor de a fi „un om de omenie” pentru elevi. Aceasta îi va deschide toate porțile unei activități creatoare. Căci nu putem năzui la o înnoire reală a metodelor și formelor învățămîntului, pînă ce nu înnoim relațiile cu elevii.

I. ROMAN

Liceul de cultură generală din Călugăreni

Lecție de chimie

Noblețea muncii de fiecare zi

Nu e ușor să ai în subordine două școli la care predau peste 100 de cadre didactice, nu e ușor să răspunzi de destinele a 2000 de elevi care se pregătesc pentru meseria aleasă, care au vise și speranțe, care vor să devină oameni. Îți trebuie pentru aceasta pasiune și dăruire sufletească totală, îți trebuie o mare putere de muncă; este nevoie uneori de renunțări și chiar de sacrificii ale ambițiilor proprii, ale orelor tale libere, destinate familiei, este nevoie, în același timp, să fii un bun pedagog și cunoscător de oameni.

Inginera Eugenia Bălașa, directoarea Liceului industrial de construcții din Capitală, în cadrul căruia funcționează și un grup școlar profesional de construcții-montaj, nu are nici invenții senzaționale, nici lucrări de specialitate care să fi stîrnit un interes ieșit din comun. Opera ei, la care lucrează cu atîta pasiune, sînt elevii, în mijlocul cărora poate fi întîlnită de dimineața pînă seara, înconjurîndu-i cu afecțiune maternă, rezolvîndu-le cele mai diverse probleme. „Mulți dintre elevii noștri, în special de la Grupul școlar — ne spunea Eugenia Bălașa — vin din provincie, de la țară. Ei se văd pentru prima dată într-un oraș mare, departe de părinți și de cunoscuți. Sentimentul singurătății de început, care la unii ar putea să persiste multă vreme, este apăsător. Cum să-l risipim cît mai repede? Desigur numai prin căldură, prin apropierea de ei”. Și directoarea Eugenia Bălașa se știe apropia de sufletul candid al copilului cum numai naturile alese știu să o facă! Pentru că Eugenia Bălașa, deși inginer de meserie, este în primul rînd, un desăvîrșit pedagog. Pasiunea pentru pedagogie, pentru școală, ea și-a dobîndit-o încă din familia în care a crescut — de la părinții săi, ambii foști dascăli o viață întreagă (acum pensionari) în comuna Mereni-Teleorman. Ea însăși a absolvit o școală normală, a urmat apoi Institutul de construcții din București, după care s-a dedicat în întregime învățămîntului tehnic. La Liceul industrial de construcții, pe care îl conduce, este directoare din anul 1966. Pentru merite deosebite pe linie de învățămînt, Eugenia Bălașa a primit două înalte distincții: Ordinul Muncii clasa a III-a și Medalia Muncii. Cît privește pregătirea elevilor — încununare a strădaniilor sale și ale celorlalte cadre didactice de la școala pe care o conduce — amin-tim doar că aproape în fiecare an, la concursul pe meserii, elevii Liceului industrial de construcții din Capitală se situează pe locuri fruntașe pe țară. Dar despre aceste succese, Eugenia Bălașa vorbește cu modestie. Este încă o trăsătură a caracterului său de aleasă noblețe.

D. RACHICI

Răspund manualele de limbi străine cerințelor actuale?

Trăim într-o epocă în care a învăța și a vorbi bine o limbă străină a devenit o necesitate. Școala trebuie să fie prima instituție unde studiul limbilor străine să-și asume îndeplinirea unei sarcini importante și imperioase — aceea de a-i face pe elevi să vorbească cît mai repede și cît mai corect limba modernă pe care o studiază.

Manualul poate să ofere elevului posibilitatea cunoașterii expresiilor uzuale folosite în conversație, structura acestor expresii, să-l pună pe elev în cele mai variate situații, să-l determine să participe efectiv și afectiv la cele mai diverse dialoguri, să-i dezvolte spiritul de observație și inițiativă.

Un nou tip de manual, unde conversația — ca mijloc primordial de comunicare — să fie purtată de membrii unei familii sau de membrii unui grup de prieteni avînd profesii cît mai diferite și puși în cele mai variate ipostaze ni se pare manualul ideal care să corespundă cerințelor actuale.

Analizînd manualele de limba franceză pentru avansați, anii I și II, ne punem întrebarea: ce subiect de conversație ar putea să ofere niște lecții ca: „Le berger Jupill”, „Un village bréton d'autrefois” (manualul anului I) sau „L'Auvergne”, „La révolte des canuts” (manualul anului II), sau lecțiile fără nici o legătură între ele (manualul anului I).

Ce structură de conversație ar putea să ofere lecțiile din manualul anului I, lecții fără nici un fel de legătură între ele, fără nici măcar o intenție de continuitate sau, în sfîrșit, fără a oferi elevului un interes sporit, o atracție deosebită față de ceea ce va urma?

Oricine ar scrie despre un manual s-ar gîndi la discutarea a două probleme de bază: conținutul și metoda de realizare.

Referindu-ne la manualele de franceză pentru anii I și II, nu conținutul ar fi acela care nu ar permite manualului să răspundă cerințelor actuale, ci metodele de prezentare a acestui conținut.

Cît de plăcut și de atractiv ar deveni pentru elev un manual care ar prezenta toată această cantitate de informații sub forma unor conversații purtate de un grup de prieteni care, în fiecare zi, la ore și în anotimpuri diferite, și-ar da întîlnire în toate colțurile țării sau în lume. Un muzeu, o uzină, o expoziție, un magazin, un parc, vor fi numai cîteva din locurile unde elevii vor participa, alături de grupul de prieteni, la multe întîmplări sau peripeții.

Dacă autorul unui asemenea manual ar crea în cadrul acestui grup un personaj veșnic spiritual, care să găsească și să adapteze fiecărei situații sau domeniu o întîmplare cu haz sau o replică inteligentă, sîntem convinși că pe lîngă nerăbdarea elevului pentru lecția următoare se va realiza și o îmbogățire simțitoare a vocabularului.

Autorul manualului nu trebuie să omită ideea că ultimele pagini reprezintă întotdeauna concluzionarea cunoștințelor acumulate în cursul anului. De aceea, aceste pagini ar trebui să conțină texte literare originale, cît mai variate, care vor permite elevului recunoașterea și analizarea noțiunilor deja învățate. Folosirea expresiilor uzuale și a struc-

turii acestor expresii în textele literare originale vor demonstra elevului cîmpul larg de acțiune și multiplele sensuri ale cuvintelor și-l vor ajuta, în același timp, la cunoașterea și formarea unui stil de exprimare.

Considerăm, vorbind despre manualele de limba franceză pentru anii I și II, că realizarea unui asemenea manual bazat pe conversație va răspunde prompt cerințelor actuale — el va da elevului posibilitatea de a-și exprima ușor, limpede și cursiv ideile, de a-și îmbogăți cunoștințele de noțiuni de limbă și literatură de care va avea nevoie în permanență.

Introducerea în manualele de limba franceză pentru anii III și IV a studiului literaturii franceze de la începuturi pînă în epoca contemporană ni se pare salutară. Ea oferă elevului posibilitatea de a vedea evoluția limbii, îi întregeste atît cunoștințele de limbă, cît și pe cele de cultură generală.

În această situație, limba nu va rămîne pentru elev numai un simbol, ea va fi îmbogățită cu toate coordonatele de care are nevoie pentru a fi pe deplin însușită. Considerăm totuși că dacă tratarea subiectelor de literatură s-ar limita numai la studiul epocilor mari și al capodoperelor, dacă manualele de limba franceză pentru anii III și IV ar începe cu prezentarea succintă a epocilor literare și a secolelor în care acestea s-au dezvoltat, aceste ma-

nuale ar răspunde și ele cerințelor actuale.

La începutul studiului literaturii franceze, deci în anul III, elevii au deja multe cunoștințe despre operele și scriitorii francezi. Manualului și profesorului de limbă franceză le revin sarcina de a întregi și, mai ales, de a clasifica aceste cunoștințe de a le așeza într-un context clar și bine definit. Elevii știu, fără îndoială, pînă la această epocă, cine a fost Molière, La Fontaine, Racine, Voltaire sau Pascal și care sînt capodoperele lor. Ei nu realizează însă contextul epocii în care acești scriitori au creat, ei nu înțeleg reacțiile unor epoci față de alte epoci sau contradicțiile din sinul unei societăți, contradicții care au dus în fond la crearea marilor opere.

Studiul literaturii franceze presupune o lectură îndelungată, făcută cu multă atenție. În cadrul acestei lecturi, elevii fac cunoștință cu multe și variate stiluri de a sorie, cu un conținut bogat în idei, cu vaste metode de realizare.

În lumina acestor idei, considerăm că manualul și profesorul de limba franceză ar trebui să participe intens prin exerciții și teme variate de compuneri, alături de manualul și profesorul de limba română, la formarea sau desăvîrșirea unui stil de exprimare orală și în scris a elevilor.

Prof. GABRIELA PIRCĂLABOIU
Liceul de arte plastice, București

ceastă colecție sînt abordate sistematic următoarele probleme: Conducere, Decizie, Prognoză, Știință și dezvoltare, Economie, Forță de muncă, Estetică industrială, Marketing, Urbanizare, Colectivitate rurală, Creativitate, Metode și tehnici de cercetare în științe sociale etc. După cum rezultă din titluri, aceste volume prezintă probleme de maximă importanță, preocupări majore care confruntă cercetarea teoretică și practica contemporană în domeniul social-politic. La alcătuirea acestor volume participă numeroși oameni de știință, care se străduiesc să dea o imagine riguroasă a stadiului actual al cunoașterii umane în respectivele direcții. Aceste publicații au cunoscut aprecieri pozitive, iar în prezent, în cadrul redacțiilor Centrului, se desfășoară o activitate intensă privind pregătirea pe o bază superioară a acestei colecții pentru anul 1973. O atenție deosebită se acordă volumului consacrat Creativității, care va cuprinde nu numai indicatori ai acesteia, teste de creativitate etc., ci și materiale privind căile ei de stimulare.

Biblioteca documentară în științele sociale și politice. O formă specifică, care va cunoaște o dezvoltare în anii viitori o constituie traducerea integrală ale unor lucrări de semnificație deosebită, sau chemate să lichezeze goluri

informaționale evidente. În această „Bibliotecă“ au apărut, sau sînt în curs de apariție, Curs de prognoză, introducere în prospectivă, Sociologie și matematică, Sociologia iugoslavă, Sociologia poloneză, Știința sovietică, Științele sociale în Statele Unite ale Americii, Logica, metodologia și filozofia științei, Artă și societate, Etica contemporană, Tineret și valori morale etc.

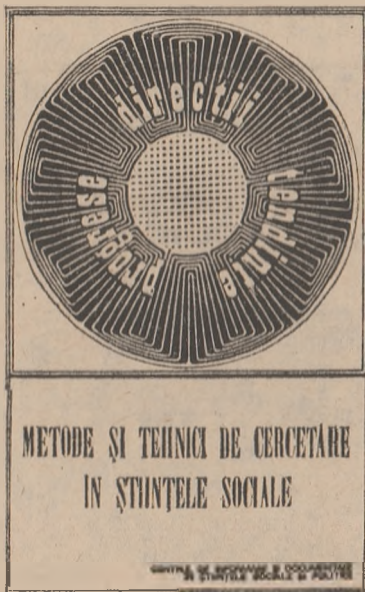
Buletin de informare științifică. Concomitent, și în aceleași serii cu

revistele de referate, recenzii și sinteze, apar Buletine de informare. Ele descriu conținutul a peste 3 000 de reviste, prezentînd peste 50 000 de titluri de articole și cărți anual. Lucrările prezentate conțin descrierea bibliografică, în majoritatea cazurilor dau succinte adnotări, indicînd totodată bibliotecile deținătoare ale surselor primare. Fiecare serie publică anual un Index de subiecte care permite elaborarea rapidă a bibliografiilor.

★

Ca instituție cu profil multidisciplinar C.I.D.S.P. elaborează numeroase alte lucrări, efectuează cercetări în domeniul metodologiei și sociologiei informației (valorificate în publicațiile **Informatică și modele matematice în științele sociale și Metodologia și sociologia informației**), participa activ la proiectarea de unități informațional-documentare în științele sociale și politice, acordînd asistență tehnico-metodologică.

Programul insufletitor pe care secretarul general al partidului l-a expus în fața lucrătorilor din domeniul științelor sociale constituie în prezent îndreptarul de bază al proiectelor de activitate ale Centrului pentru perioada viitoare. Ele urmăresc elaborarea unor instrumente informaționale de înaltă ținută științifică, eficiente, care să aducă o contribuție esențială la îmbunătățirea predării științelor sociale și politice.

VĂ RECOMANDĂM

„Era socialistă“

nr. 5 (13), 1972

Ca fiecare din cele patru numere ale revistei care au apărut pînă acum și acest ultim număr cuprinde numeroase articole deosebit de interesante și utile, atât pentru profesorii de științe sociale, cît și pentru fiecare cadru didactic de oricare altă specialitate. Consemnăm din sumar: „Științele sociale și exigențele practicii sociale“; „Republica Socialistă, creația maselor populare“; „Perfecționarea relațiilor sociale și perspectiva reglementării juridice“; „Creșterea economică și progresul social“; „Educația științifico-ateistă a maselor“; „Integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea“ și altele.

„Selecția și orientarea profesională“

Editura didactică și pedagogică, 1972

Ținînd seama de importanța deosebită pe care școala o are în orientarea profesională a elevilor, în integrarea lor socială, socotim că lucrarea „Selecția și orientarea profesională“, coordonator științific N. Mărgineanu, constituie un instrument de lucru pentru fiecare profesor. Incercînd să furnizeze cunoștințele de bază asupra individualității elevului și lumii meseriilor, lucrarea tratează sub unghiul cunoștințelor generale de pedagogie o serie de aspecte de psihologie și sociologie școlară în raport cu nevoile profesionale ale societății noastre socialiste. Partea a I-a a lucrării abordează problemele generale ale orientării școlare și profesionale. Realizată de profesorul D. Salade și de dr. M. Peteanu și de prof. N. Mărgineanu, ea se referă la apariția și dezvoltarea orientării școlare și profesionale, cu problemele ei fundamentale de ordin general, precum și o serie de probleme

privind dezvoltarea personalității elevilor în lumina psihologiei contemporane, la lumea meseriilor în raport cu nevoile orientării profesionale. Partea a doua a lucrării, elaborată de I. Holban, D. Muster și M. Peteanu abordează metodele de cunoaștere și examinare a individualității elevilor, metodologia orientării școlare și profesionale, principiile conducătoare ale fișei de observație psiho-pedagogică, precum și o serie de metode științifice de controlare a validității și fidelității examinațiilor.

Partea a treia, realizată de Romeo Dăscălescu și Mihai Ghivirigă se ocupă de o seamă de probleme speciale ale orientării școlare și profesionale. Trebuie subliniat, de asemenea, că la elaborarea acestei ample lucrări au colaborat numeroase cadre didactice și cercetători științifici cu îndelungată experiență didactică și de cercetare, concretizată în lucrările lor de specialitate.

V. IONESCU

Științe sociale

TRIBUNA ȘCOLII Nr. 71 din 25 noiembrie 1972

Considerații cu privire la trăsăturile economice ale imperialismului

Imperialismul în accepțiunea lui Lenin reprezintă o nouă etapă în istoria societății, caracterizată prin dominația monopolului, a capitalului financiar, prin exportul de capital, prin formarea de uniuni monopoliste internaționale și împărțirea lumii între marile puteri imperialiste. Toate aceste trăsături formau tabloul de ansamblu al noului stadiu — imperialismul, la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea.

Dar ar fi deosebit de greșit dacă procesele și fenomenele ar fi privite în mod static și nu dialectic, dacă nu ar fi privite prin prisma dezvoltării lor istorice, a unor modificări survenite în forma lor de manifestare, ca urmare a apariției unor noi fenomene ce își pun amprenta asupra evoluției societății capitaliste. De aceea se impune cu necesitate ca trăsăturile generale, acele laturi ale proceselor și fenomenelor comune dezvoltării țărilor pe o perioadă istorică să fie privite în strânsă legătură cu modul concret specific de afirmare într-o țară sau alta, precum și în funcție de schimbările intervenite în mersul istoric al lumii. Avem în vedere apariția și dezvoltarea sistemului socialist mondial, creșterea influenței sale în lume, amploarea luptei de eliberare națională care a condus la prăbușirea sistemului colonial, creșterea gradului de organizare a clasei muncitoare și a conștiinței sale, avântul mișcării comuniste și muncitorești internaționale, profundele schimbări în economia capitalismului monopolist de stat, care au dus la un înalt grad de socializare a muncii, la ascuțirea conflictelor de clasă și la creșterea avântului mișcării democratice și antiimperialiste, la accentuarea inegalității dezvoltării țărilor din sistemul capitalist mondial, la manifestarea deschisă

a contradicțiilor interimperialiste.

În timp ce Marx pornește în analiza științifică abstractă a capitalismului liberei concurențe de la celula de bază — marfa, la Lenin punctul de plecare îl constituie monopolul, nașterea monopolurilor fiind apreciată ca o lege generală și fundamentală a noului stadiu, imperialismul definit ca stadiul monopolist al capitalismului. Domania monopolului își pune amprenta asupra tuturor laturilor vieții economice, sociale și politice. „Monopolul — arată Lenin — o dată format și mînuind miliarde pătrunde cu inevitabilitate absolută în toate domeniile vieții publice, indiferent de regimul politic și de toate celelalte aspecte particulare“¹⁾. O asemenea apreciere are o certă valabilitate și în zilele noastre, cînd un număr restrîns de grupuri monopoliste din țările capitaliste dezvoltate, în îngemănarea lor cu statul, domină principalele sectoare ale vieții economice și își pun amprenta în mod viguros asupra politicii statului monopolist. În același timp, procesul revoluționar mondial, care s-a desfășurat cu deosebită amploare după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, restrînge neînclăsat sfera de acțiune a legilor capitalismului monopolist. Totodată, situația de sistem economic unic, ca și poziția de monopol în luarea deciziilor pe plan mondial de către imperialism a fost lichidată pentru totdeauna. Așa cum se subliniază și în Raportul la Conferința Națională a P.C.R. „aria de manifestare a vechii politici imperialiste de forță și diletantism a redus și se reduce tot mai mult“²⁾.

Dacă din punct de vedere teoretic și practic monopolul continuă și astăzi să constituie esența capitalismului, el trebuie să fie privit în dinamica sa, în mod dialectic. Monopolul exprimă astăzi

relații mult mai complexe. A apărut în principalele țări capitaliste dezvoltate o relație nouă, sesizată încă de Lenin, dar care se afla în germene la vremea sa, și anume monopol-stat, care îi amplifică conținutul generînd o serie de contradicții noi atît la scara economiei naționale, cît și a celei mondiale capitaliste.

Caracteristic pentru etapa prezentă este și ascuțirea concurenței atît la scara fiecărei țări capitaliste, cît și pe ansamblul economiei mondiale capitaliste. Se observă o micșorare a rolului formelor tradiționale de concurență și apariția unor noi forme. Se afirmă cu tot mai multă vigoare lupta monopolurilor în obținerea supremației pe plan tehnic, al perfecționării sistemelor de conducere a supermonopolurilor, în direcția programării și prognozării pieței. Totodată, politica de reducere și, în cazul grupărilor economice închise, de lichidare a taxelor vamale a determinat de asemenea o puternică ascuțire a luptei de concurență nu numai între partenerii comunitari, de pildă, dar și între aceștia și statele terțe. Această politică de lichidare a taxelor vamale fiind însoțită și de măsuri de protejare din partea statului a intereselor monopolurilor autohtone a generat puternice conflicte între membrii comunitari. Așadar, monopolul nu numai că a conservat concurența, dar, odată cu modificările survenite în dimensiunea sa cît și datorită efectelor revoluției științifice tehnice în contextul relațiilor de producție capitaliste, a generat forme noi de concurență, amplificînd conflictele dintre grupurile monopoliste.

Caracteristic perioadei postbelice este și extinderea, penetrarea monopolului în toate sectoarele economice, afirmîndu-se alături de bănci și industrie, în domeniul cercetării științifice, în comerț, în sfera serviciilor, agricultură. Odată cu saltul cantitativ în concentrarea și centralizarea capitalului au evoluat și formele de monopol. Monopolurile de astăzi în deosebire de cartelurile și trusturile perioadei de început a imperialismului exprimă un înalt grad de integrare a întreprinderilor nu numai din punct de vedere financiar, dar și al relațiilor de producție, tehnice, organizatorice. Ele exprimă în același timp și un înalt grad de monopolizare a producției și, totodată, și de socializare a producției și muncii, ceea ce face să se adîncească contradicția fundamentală a modului de producție capitalist, exteriorizată în profunde contradicții pe plan economic și social. Gradul înalt de concentrare a forței de muncă, necunoscut în nici o etapă de dezvoltare a capitalismului, a creat posibilități noi de organizare a clasei muncitoare și

N. PARALUȚA

(Continuare în pag. a II-a)

a altor paturi exploatare de mionopol.

Capitalul financiar, forma principala dominantă a stadiului imperialist, a cunoscut o continuare dezvoltare. Conținutul său s-a îmbogățit odată cu lărgirea propriei sale baze pe care s-a înălțat concentrarea producției, a capitalului, monopolizarea pe o treaptă incomparabil mai înaltă.

Îngemănarea nu se mai reduce în exclusivitate la cea dintre capitalul industrial și bancar. Datorită extinderii monopolului, a sferei lui de cuprindere, capitalul financiar trebuie privit ca un complex de relații ce presupune integrarea în această categorie a tuturor formelor de capital. Categoria de capital financiar, al cărui conținut a fost definit de Lenin, trebuie înțeleasă în mod dialectic, completând-o fără însă a o nega. În prezent, capitalul financiar își găsește expresia sa concretă în aceea că o parte tot mai considerabilă a industriei, sferei circulației, transportului, agriculturii, cercetării se găsește sub controlul unui număr mic de grupuri financiare, ale căror interese se îngemănează cu cele ale statului monopolist. Practic, în fiecare țară capitalistă dezvoltată domină câteva grupuri financiare. Se manifestă tot mai mult tendința de restrângere a grupurilor monopoliste spre baza superioară a piramidei, detașându-se o pătură subțire reprezentată de virfurile burgheziei monopoliste, legată strâns de aparatul de stat și care acaparează principalele sectoare și sfere din ansamblul economiei naționale, depășind totodată și granițele naționale.

În ce privește exportul de capital s-au observat și aici o serie de modificări privind principalii exportatori, orientarea sa geografică, pe ramuri, formele prin care se realizează, precum și participarea capitalului de stat. Dacă ne referim la forme observăm că exportul de capital se realizează cu preponderență prin investiții directe care se orientează nu atât spre țările slab dezvoltate, cât, mai ales, spre țări dezvoltate și în ramurile de vîrf ale acestora. Se creează o asemenea situație cînd o parte din sectoare importante ale economiei, fiind sub controlul capitalului străin, statul nu mai dispune de drepturi depline în a orienta dezvoltarea lor corespunzător intereselor naționale. Nu de puține ori se întîmplă ca deciziile luate de filialele străine, implantate în economia unei țări sau alteia, să contravină orientării de perspectivă dată anumitor sectoare de către statul pe teritoriul căruia se află. Pe fondul exportului de capital sub forma investițiilor directe se creează premise noi de manifestare a contradicțiilor interimperialiste ce reflectă un aspect nou și anume lupta între marile puteri im-

perialiste pentru apărarea independenței lor economice. Asistăm astăzi la noi confruntări între principalii exportatori de capital. Deși S.U.A. se mențin încă pe primul loc, conturarea unor noi centre economice, ca, de pildă, Piața comună, Japonia, va duce la ascuțirea luptei pentru reîmpărțirea sferelor de implantare a capitalului. Ofensiva monopolurilor japoneze în ultima perioadă în Europa occidentală va ridica multiple probleme în fața monopolurilor nord-americane. Are loc o creștere a incisivității monopolurilor internaționale de diferite origini pe piața mondială capitalistă. Monopolurile capătă, cu deosebire în perioada postbelică, noi trăsături. Ele nu se mai referă în exclusivitate la împărțirea pieței, ci la domeniul ce ține de coordonarea eforturilor în vederea cercetării, introducerii progresului tehnic, creării de filiale în afara granițelor naționale. În același timp, se afirmă în calitate de monopoluri internaționale cu deosebire cele ce aparțin unei singure țări, dar care se caracterizează printr-un înalt grad de concentrare și centralizare a producției și capitalului, dispun de o bază financiară puternică.

Ceea ce caracterizează astăzi monopolurile internaționale este că se manifestă sub forma monopolurilor multinaționale, care, în esență, nu se pot confunda cu cele înțelegeri dintre monopolurile de origine diferită în vederea ieșirii pe piața internațională. Monopolurile internaționale multinaționale, ca formă deosebită de expansiune economică, presupun pătrunderea prin investiții în economia și pe piața altor state, ceea ce determină o apropiere a producției și ofertei de piață, de cerere și, totodată, o accentuare a luptei de concurență dintre monopolurile autohtone și cele implantate. Se schimbă într-un anumit fel condițiile de confruntare care devin mult mai dure și cu efecte economice și sociale mult mai ample.

Totodată se observă și o regroupare a monopolurilor la nivelul sistemului mondial capitalist, rezultat al dezvoltării inegale ce conduce la schimbarea raportului de forțe, la apariția de noi centre economice și politice care exercită o influență puternică asupra vieții internaționale.

Prăbușirea sistemului colonial a însemnat o puternică lovitură pentru sistemul mondial capitalist, atât din punct de vedere economic, cât și politic. Desigur că pierderea controlului politic asupra țărilor eliberate nu înseamnă încă lichidarea deplină a controlului imperialist asupra resurselor acestor țări eliberate. Multiple forme ale neocolonialismului mențin încă în multe țări în curs de dezvoltare și țărilor imperialiste. Țările în curs de dezvoltare joacă un rol tot mai important în promovarea unei politici independente, de egalitate între popoare.

Dar, alături de trăsăturile evidențiate de Lenin și care au suferit modificări în forma lor de manifestare, apar noi trăsături ce definesc noul stadiu al imperialismului și anume capitalismul monopolist de stat. Intervenția crescîndă a statului monopolist în toate sferile producției și reproducției, planificarea monopolistă, prognoza, îngemănarea tot mai strînsă dintre interesele statului și cele ale marilor monopoluri, modificările în structura socială a țărilor imperialiste, precum și manifestarea alături de vechile contradicții ale altora noi, formează în mare tabloul de ansamblu al capitalismului contemporan.

- 1) V. I. Lenin, Opere complete, vol. 27, Ed. politică, 1963, p. 363.
- 2) Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, Ed. politică, 1972, p. 121.

VĂ PREZENTĂM

Centrul de informare și documentare în științele sociale și politice [C.I.D.S.P.]

Științele sociale și politice sint chemate să joace un rol din ce în ce mai important în viața societății noastre socialiste, în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. Ele îndeplinesc o funcție excepțională în formarea unei concepții științifice, materialist-dialectice despre lume și viață, a unei atitudini socialiste creatoare față de muncă, în educarea și cultivarea trăsăturilor morale, proprii personalității umane dezvoltate plenar. Concomitent, științele sociale și politice joacă un rol tot mai de seamă în cunoașterea vieții sociale, în elaborarea metodelor și tehnicilor de perfecționare a vieții sociale. Locul științelor sociale în învățământul de toate gradele din țara noastră a fost exprimat în mod strălucit de secretarul general al partidului la recenta Consfătuire pe țară a cadrelor didactice care predau științele sociale în învățământul superior: „În modernizarea învățământului, în pregătirea tot mai temeinică a tineretului, mai ales în cadrul învățământului superior — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — un rol deosebit de important îl au catedrele de științe sociale, cadrele didactice ce lucrează în acest domeniu, care contribuie la însușirea de către tineri a concepției noastre științifice despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric — la dezvoltarea gândirii ideologice și social-politice a tinerilor, la înțelegerea justă de către aceștia a realităților noi ale vieții sociale, la angajarea lor tot mai fermă în bătălia pentru transformarea revoluționară a societății”.

Având în vedere rolul și locul tot mai important pe care îl au științele sociale și politice în viața societății socialiste din țara noastră, nevoile reale de informare și documentare ale cercetătorilor, cadrelor didactice și ale altor categorii de specialiști, a fost creat în 1970, Centrul de informare și documentare în științele sociale și politice — C.I.D.S.P. (București, str. Gutenberg, 3 bis, sector 6). Centrul funcționează ca instituție a Academiei de științe sociale și politice, dar activitatea sa este nemijlocit legată de toate unitățile cu profil social-politic. Încă de la înființarea sa, unul din o-

biectivele importante care au stat în atenția Centrului a constituit-o asigurarea informațională-documentară a catedrelor de științe sociale. În acest sens am dori să prezentăm, succint, câteva din activitățile desfășurate de Centrul de informare și documentare în științele sociale și politice. Deși funcționează numai de doi ani, C.I.D.S.P. a reușit să determine o serie de structuri informaționale moderne și eficiente, inclusiv unele instrumente utile pentru profesorii din învățământul social-politic.

Revistele de referate, recenzii, sinteze. Una din formele importante de informare o constituie această serie de publicații, care prezintă, sub formă de referate, rezumate, traduceri, sinteze, articole originale informaționale, problematica actuală mondială în domeniul științelor sociale. Fiecare din aceste serii — Filozofie, Logică, Științe economice, Sociologie, Psihologie, Istorie, Arheologie, Teoria și istoria literaturii și artei, Științe juridice, Lingvistică, Filologie, aparute sub îngrijirea unor comitete de redacție alcătuite din oameni de știință consacrați — oferă imagini cuprinzătoare ale respectivelor discipline. Numeroși specialiști, ca Pavel Apostol, Anton Dumitriu, Călina Mare, I. Ianoși, Constantin Noica, I. Pascadi, Alexandru Tănase, Sorin Vieru, H. Wald (Filo-

zofie); Ion Aluș, Natalia Damian, N. S. Dumitru, Ion Iordăchel, Gheorghe Chepeș, N. Kallos, Ioan Matei, A. Roth, M. M. Stahl (Sociologie); C. I. Botez, Robert Floru, N. Mărgineanu, I. M. Nestor, Al. Roșca (Psihologie); Dan Berindei, Em. Condurachi, Dionisie Pippidi, Șerban Papacostea, Al. Vianu (Istorie); N. N. Constantinescu, Dan Grindea (Economie) etc., etc. prezintă sistematic lucrări cu o bogată semnificație informațională, dări de seamă asupra unor manifestări științifice (congrese, conferințe, simpozioane, reuniuni), sinteze asupra unor teme sau probleme importante. În general, Centrul păstrează contacte strânse cu Direcția predării științelor sociale din Ministerul Educației și Învățământului de la care primește sugestii și indicații. Aceste reviste — informații de tip sintetic — constituie, după părerea noastră, o modalitate modernă și eficientă, ele pot contribui în mod real la cunoașterea celor mai noi puncte de vedere în științele sociale și politice pe plan mondial. Lectura acestor reviste poate contribui la formarea unei imagini corecte asupra unor lucrări recent apărute peste hotare.

În prezent, Centrul studiază posibilitatea unei cât mai judicioase selecții a materialului prezentat, a unor forme de expunere cât mai dense și la obiect, a ridicării substanțiale a conținutului informațional al acestor publicații. Prezența acestor publicații în cadrul fiecărei catedre, al fiecărei școli o considerăm ca o condiție sine qua non a îmbunătățirii conținutului informațional al lecțiilor și cursurilor. Deopotrivă acordăm un mare interes tuturor sugestiilor de îmbunătățire, de introducere a unor noi rubrici și teme, de abordare a unor probleme speciale pentru ca aceste reviste să-și îndeplinească integral funcția pentru care au fost destinate.

Colecția Progrese. Direcții, Tendințe. O altă serie de instrumente au ca obiect prezentarea stadiului mondial al cunoașterii într-o anumită problemă dată. În a-

MIRCEA IOANID

(Continuare în pag. a VIII-a)

Din experiența unei catedre de economie politică

În cluda experienței relativ restrinse în timp, catedra de economie care reunește profesorii de economie politică din județul Dolj a generat unele concluzii, unele reflecții și soluții care ne stau în atenție, în vederea perfecționării activității sale viitoare.

Odată creată, catedra de economie politică și-a întocmit un plan de muncă după care și-a desfășurat activitatea în anul școlar 1971-1972. Printre acțiunile organizate sub directa îndrumare a Comitetului județean de partid, se înscrie antrenarea profesorilor de economie politică din municipiul Craiova și județul Dolj la expunerile organizate de cabinetul județean de partid; schimbul de experiență privind metodică predării lecțiilor de științe sociale pe cabinete organizate de Liceul „Frații Buzești” din Craiova la începutul acestui an, discutarea manualelor, a programelor școlare, a planificării materiei la economie politică; analiza predării științelor sociale din diferitele tipuri de școli pe baza informărilor colectivelor care au fost organizate de Inspectoratul școlar sub conducerea Comitetului județean de partid — analize care au contribuit la generalizarea experienței pozitive acumulate de cadrele didactice ce predau economie politică.

În atenția catedrei de economie politică a stat, de asemenea, și organizarea cercurilor de economie politică pe școli. Astfel, au fost organizate cercuri de economie politică în majoritatea liceelor de cultură generală și de specialitate.

O tematică interesantă, axată pe dezbateră și elucidarea unor probleme ale capitalismului contemporan, precum și ale construcției socialiste din țara noastră a fost prezentă în cercurile de economie politică de la Liceul „Tudor Arghezi”, Liceul industrial pentru construcții de mașini, Liceul „Frații Buzești”.

În contextul preocupărilor sale curente catedra de economie politică a acordat o atenție susținută organizării concursului de economie politică pe școli și pe județ. În mod firesc nu ne-am limitat la aspectul competițional, stimulativ al acestei inițiative, ci am căutat, pe baza rezultatelor sale, să desprindem unele concluzii asupra stadiului, nivelului actual al predării și asimilării acestor discipline în școlile noastre.

În activitatea catedrei de economie politică, crearea cabinetelor de economie politică, filozofie a ocupat locul principal. În toate liceele de cultură generală, școli profesionale, tehnice și liceele de specialitate au fost create cabinete de științe sociale. Ceea ce trebuie subliniat însă este faptul că în acest context ne-a preocupat și ne preocupă asigurarea unei funcționalități depline a cabinetelor. Prin analizele întreprinse, prin discuțiile purtate cu cadrele de specialitate, prin articole pe care le-am semnat în presa locală am căutat să imprimăm eficiența necesară acestor prețioase forme de lucru, evidențind experiența pozitivă a unora și criticând tendințele de formalism, lipsa de funcționalitate, absența spiritului selectiv, prezența neconvingătoare a celor cu o organizare defectuoasă, pur expozitivă, neancorată în realitate.

În activitatea catedrei de economie politică a profesorilor din licee de cultură generală, licee de specialitate, școli profesionale și tehnice, o importanță crescândă are și perfecționarea profesorilor prin studiul individual. De asemenea, la cursurile de perfecționare organizate de Ministerul Educației și Învățământului cu sprijinul Academiei „Ștefan Gheorghiu” au fost cuprinși opt profesori.

O latură interesantă, încă insuficient cristalizată, dar pe care ne propunem s-o dezvoltăm în viitor, în cadrul muncii desfășurate de catedra de economie politică, este legătura permanentă cu catedra de economie politică de la Universitatea craioveană. În cadrul acestei relații s-a pus accentul pe modalitățile de abordare concretă a lecțiilor de economie politică.

Profesorii de economie politică s-au situat în primele rînduri privind activitatea politico-ideologică din școli, ei fiind propagandiști în cadrul cercurilor de învățămînt ideologic al cadrelor didactice. De asemenea, ei au sprijinit organizațiile de tineret din școli în desfășurarea învățămîntului politic U.T.C. și în stabilirea tematicii informărilor politice.

Catedra de economie politică a privit predarea economiei politice marxiste în diferite școli ca punct de plecare și ca o disciplină de sinteză, care oglindește cunoașterea sub toate aspectele a fenomenelor și proceselor dinamice ale realității.

Fără îndoială, problema predării economiei politice nu poate fi privită numai sub aspectul înarmării cu cunoștințele necesare practicării meseriei alese. Ea are implicații adânci de ordin educațional. Studiarea tezelor marxist-leniniste în contextul social politic actual din țara noastră demonstrează caracterul creator, științific și realist al politicii Partidului Comunist Român, în procesul de construire a socialismului, de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate, formează elevilor convingeri solide despre justețea politicii economice a partidului, stimulându-le dragostea și atașamentul profund față de cauza nobilă a construcției socialismului și comunismului, a înfloririi patriei noastre.

În acest an școlar, avînd ca orientare programul însuflețitor adoptat de Congresul al X-lea al partidului, Raportul programatic prezentat Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român de tovarășul Nicolae Ceaușescu, celelalte documente ale conferinței, precum și recenta cuvîntare rostită de secretarul general la constătuirea cadrelor didactice care predau științele sociale în învățămîntul superior, dispunem de jaloane ferme, de un tezaur principal, teoretic și practic inestimabil, generator de inițiative pentru perfecționarea predării acestor discipline. Pe această bază vom asigura pregătirea unor cadre temeinic calificate și pregătite pentru viață, la toate nivelele și profilele cerute de dezvoltarea diferitelor compartimente ale activității sociale.

Prof. MARIA TOPALA

Conținutul și formele productivității muncii

Productivitatea muncii și creșterea acesteia au ocupat și ocupă un loc central în politica economică a partidului nostru. Considerată ca una din căile principale de sporire a eficienței economice și de mărire a acumulărilor socialiste, creșterea productivității muncii, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, reprezintă „un imperativ major al progresului”.¹ În nivelul acesteia se reflectă gradul de dezvoltare atins de forțele de producție, interdependența acestora cu relațiile de producție.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune sporirea substanțială a productivității muncii. De fapt, V. I. Lenin arăta că productivitatea muncii reprezintă factorul cel mai important, cel mai de seamă al victoriei noul orândului socialist și că socialismul va crea o productivitate a muncii mult superioară celei din capitalism.² Realizarea acestui obiectiv impune mobilizarea tuturor eforturilor în vederea obținerii producției cu cheltuieli de muncă vie și materializată cât mai reduse. În această direcție, sarcinile actualului plan cincinal prevăd o creștere a productivității muncii cu cel puțin 42% în industrie, 35% în activitatea de construcții-montaj și 33% în transporturi feroviare.

Elaborarea strategiei de creștere a productivității muncii în fiecare etapă și unitate economică, stabilirea măsurilor concrete de ridicare a acesteia, necesită cunoașterea profundă a conținutului economic și a formelor pe care le îmbracă productivitatea muncii.

În accepțiune generală, productivitatea muncii reprezintă gradul de eficacitate, de rodnicie cu care este cheltuită munca concretă în vederea producerii bunurilor materiale. O primă idee care se desprinde este că noțiunea de productivitate apare ca o însușire directă, nemijlocită a muncii productive. O altă idee care trebuie pusă în evidență, este aceea că numai munca productivă concretă are productivitate. (Spațiul nu ne permite a dezvolta aceste două idei, totuși se impune a se acorda o atenție sporită conceptului de muncă productivă și, în special, sferei de cuprindere a acesteia).

Exprimând în mod sintetic, prin intermediul cheltuielilor de muncă, eficiența procesului de producție, productivitatea muncii trebuie analizată în condițiile unui anumit grad de condensare a energiei vitale a omului în unitatea de timp. Cu alte cuvinte,

trebuie avut în vedere că în fiecare etapă a dezvoltării societății omenești, o premisă indispensabilă a productivității muncii o constituie un anumit nivel al intensității muncii. Creșterea intensității muncii are ca efect sporirea cantității de bunuri obținute într-o unitate de timp, adică are loc un spor de producție, ca și în cazul ridicării productivității muncii. Deosebirea constă în aceea că, creșterea energiei omenești consumată este identică cu mărirea masei de muncă cheltuite, astfel că, dacă se are în vedere și creșterea valorilor de întrebuințare, în final nu rezultă nici o economisire a muncii omenești. Alci este afectată atât latura concretă a muncii — creșterea numărului de valori de întrebuințare, cât și latura abstractă a ei — sporirea cantității de muncă cheltuite, deci creșterea valorii. În cazul productivității muncii, așa cum se poate deduce din cele arătate mai înainte, creșterea acesteia afectează numai latura concretă a muncii. Amintim că însușirea de productivitate se referă numai la munca productivă concretă. Așadar, avem explicația de ce nivelul productivității muncii trebuie considerat în condițiile unei intensități normale a muncii față de gradul de tehnologie înzestrare, adică normale din punct de vedere social. Totuși se impune o remarcă. Ridicarea intensității muncii până la nivelul mediu în unitățile economice în care intensitatea muncii se află sub nivelul social al acesteia, echivalează, prin efectele pe care le are, cu o creștere a productivității muncii.

În urma acestor precizări, trebuie să subliniem necesitatea prinderii, în definiția dată a productivității muncii, a existenței unei intensități normale a muncii din punct de vedere social.

Productivitatea muncii este o categorie economică, deosebit de complexă. Ea, ca orice categorie economică, reprezintă o expresie teoretică a unor relații de producție, având o anumită funcționalitate în cadrul mecanismului economic. Cu alte cuvinte, dinamica productivității muncii reflectă nu numai influența reciprocă dintre elementele structurale ale forțelor de producție, cât și raporturi social-economice din cadrul societății. După cum se știe, productivitatea muncii nu poate fi privită în afara procesului de producție care poate avea loc numai prin unirea factorilor subiectivi cu factorii materiali. Această unire, determinată de natura relațiilor de proprie-

tate asupra mijloacelor de producție, este reflectată de categoria economică de productivitate a muncii, îndeosebi prin nivelul acesteia. Nivelul productivității muncii este determinat în principal de gradul de dezvoltare a forțelor de producție în strânsă interdependență cu natura relațiilor de producție.

De asemenea, productivitatea muncii nu poate fi privită izolat, la nivelul numai al unei întreprinderi sau loc de muncă. Rodnicia muncii dintr-o întreprindere sau ramură în ansamblu este indisolubil legată de activitatea altor întreprinderi sau ramuri. Așadar, la orice nivel, productivitatea muncii reflectă legăturile de cooperare și schimb de activități între diferitele verigi ale procesului de producție, legături al căror caracter este condiționat de relațiile de producție dominante și care reprezintă un element al acestora.

Sintetizând cele arătate mai sus, putem aprecia că productivitatea muncii este o categorie economică complexă și dinamică, reflectând atât nivelul de dezvoltare al forțelor de producție, cât și natura relațiilor de producție existente la un moment dat în societate. Ea constituie de fapt expresia sintetică a eficienței producției, eficienței privită prin prisma cheltuielilor de muncă omenească.

Analiza conținutului categoriei de productivitate a muncii duce la ivală existența unor forme concrete pe care le îmbracă aceasta. Faptul că procesul de producție nu poate avea loc fără munca omului, că în cadrul acestuia, prin cheltuirea muncii omenești se creează valorile de întrebuințare și valoarea, ne îndreptătesc să considerăm **productivitatea muncii vii** ca o formă de bază a productivității muncii. În concepția lui Marx aceasta este considerată ca fiind eficacitatea cu care este cheltuită munca într-o întreprindere sau ramură, exprimată în cantitatea de produse obținute de un număr dat de muncitori, care cheltuiesc în producție un volum determinat de mijloace de producție.

Stabilită ca raport între volumul producției și timpul cheltuit pentru obținerea ei, exprimat în număr de lucrători sau om zile, productivitatea muncii vii se diferențiază pe lucrători, ateliere, întreprinderi, cât și la nivelul ramurilor economice. În acest caz producția nu este pri-

VIOREL I. CORNESCU

(Continuare în pag. a IV-a)

vii și ca rezultat al muncii cheltuite pe toate treptele anterioare ale procesului de producție respectiv. Mijloacele de producție folosite, sau mai bine zis munca materializată în acestea, constituie numai o premisă a productivității muncii din întreprinderea sau ramura respectivă. Este împiedecă totuși că mișcarea cheltuielilor de muncă materializate din fiecare unitate economică influențează nivelul productivității muncii vii. Diferențele în cantitatea mijloacelor de producție consumate — la un nivel tehnic dat al mijloacelor de muncă — produc variații în mărimea produsului nou creat. Celelalte condiții rămînînd neschimbate, aceeași muncă produce în intervale de timp egale mărimi înegale de produs nou, în funcție de felul în care sînt întrebuințate mijloacele de producție: o cantitate mai mare cînd ele se folosesc rațional și o cantitate mai mică în situația opusă.³

Forța productivă a muncii vii este mai mare atunci cînd mijloacele de producție pe care le folosește sînt mai perfecționate, mai productive, adică mijloacele respective au o astfel de muncă încorporată și deci o astfel de însușire intrinsecă, care le permite să contribuie într-o proporție mai mare, în procesul de muncă, la crearea valorilor de întrebuințare. Productivitatea muncii vii este cu atît mai ridicată cu cît volumul de mijloace de producție consumate pe unitatea de produs este mai mic, deoarece timpul total cristalizat în marfă este mai redus și invers.

Productivitatea muncii vii exprimă așadar eficiența cu care este cheltuită munca la nivel de lucrător, atelier, secție, întreprindere sau într-o fază a procesului total de producție a unei mărfi, sau, cu alte cuvinte, exprimă

cheltuiala de muncă vie pe unitatea de produs. Cunoașterea rodniciei muncii vii care, așa cum am mai arătat, nu poate fi analizată făcîndu-se abstracție de volumul mijloacelor de producție consumate, reprezintă însă numai o latură a eficienței muncii prestate în diferite compartimente ale producției sociale. Cunoașterea reală a eficienței muncii implică și aprecierea sau dimensionarea consumului de mijloace de producție, respectiv determinarea nu numai a cantității de mijloace de producție consumate, ci și a timpului concretizat în ele. Același volum de mijloace de producție consumate poate cuprinde cantități diferite de muncă și de aceea valoarea produselor în care ele intră poate fi diferită. Indicatorul productivității muncii vii nu reflectă însă schimbările care au loc în cheltuiala de muncă materializată, sau, cu alte cuvinte, cheltuielile pentru producerea valorilor de întrebuințare date efectuate pe toate verticalele producției, începînd cu extragerea materiei prime și terminînd cu finisarea lor.

În această situație, pentru a evidenția mișcările, în munca totală cuprinsă în produs, productivitatea muncii cheltuite în toate fazele fabricației unui produs, sau randamentul muncii totale pentru a produce o marfă, considerăm ca oportună și obiectivă noțiunea de **productivitatea muncii totale**. Aceasta vizează întreaga cantitate de muncă cuprinsă în produs, în timp ce productivitatea muncii vii, doar cantitatea de muncă vie.

În acest fel productivitatea muncii totale sau, cum i se mai spune, a întregii munci sociale exprimă eficacitatea cu care se cheltuiește munca în toate stadiile de producere a unui produs oarecare, deci se referă la timpul total cheltuit în toate aceste stadii și nu la condițiile medii sau individuale în care se prestează

munca respectivă. Ea trebuie să exprime eficacitatea întregii munci sociale, adică a muncii totale. Cu alte cuvinte, în ea se regăsește eficacitatea muncii cheltuite pe treptele anterioare ale producției și materializate în mijloace de producție, eficacitatea muncii vii cheltuite în procesul de producție respectiv, capacitatea acestei munci vii de a economisi mijloacele de producție întrebuințate.⁴ Productivitatea muncii totale trebuie privită sub aspectul social al procesului de producție, în care procesele din ramurile conexe anterioare sînt considerate ca faze succesive ale unui și aceluiași proces de muncă. Exprimîndu-se prin productivitatea muncii totale, rodnicia muncii în toate verigile procesului de producție, avem de-a face, în ultimă instanță, cu productivitatea muncii vii cheltuite însă, datorită diviziunii sociale a muncii, diferit în timp și spațiu și care, numai din punct de vedere al unui stadiu determinat, apare ca muncă vie și muncă trecută.

Categoria economică de productivitate, din punct de vedere al conținutului, este unică, însă ca mod de exprimare îmbracă cele două forme amintite. Ambele vizează atît consumul de muncă vie, cît și de muncă materializată. Legătura dintre ele este nemijlocită. Modificarea nivelului productivității muncii totale este determinat de schimbările în productivitatea muncii vii în diferitele stadii de producție ale aceluiași produs.

¹) Nicolae Ceaușescu în volumul „Conferința Națională a P.C.R.” 19—21 iulie 1972, Ed. politică, 1972, pag. 21—22.

²) V. I. Lenin : „Marea inițiativă”, în opere, vol. 29, Ed. politică 1959, pag. 411.

³) C. Sîrbu : „Cum definim productivitatea muncii”, Viața economică nr. 4, 1967.

⁴) Gh. Crețoiu : „Cum definim productivitatea muncii” în Viața economică nr. 15/1965.

Școala generală nr. 3, București

Conceptul marxist despre modul de producție în lumina datelor actuale

Analiza modului de producție, ca factor al progresului social, are o deosebită importanță în contextul transformărilor revoluționare prin care trece omenirea în etapa actuală.

În concepția marxistă, modul de producție reflectă modul în care se produc bunurile materiale pe diferite trepte ale dezvoltării sociale; unitatea dialectică dintre forțele și relațiile de producție ca ceva în continuă mișcare și transformare, cu elemente evolutive specifice unei etape istorice sau alteia.

Este unanim cunoscut și acceptat că astăzi se desfășoară o puternică revoluție științifico-tehnică, care se caracterizează prin aceea că în domeniul științific, unele teze, concepte teoretice, altădată dominante, suferă modificări parțiale sau totale ca urmare a noilor descoperiri, ceea ce duce la înnoirea simțitoare și rapidă a cunoștințelor noastre despre natură și societate. În acțiunea legilor economice apar tendințe noi a căror cunoaștere și aplicare în practică, în politica economică, determină eficiența activității de conducere a societății. În domeniul tehnicii, se creează și se introduc în producție mașini și procese tehnologice noi, cu o eficiență economică ridicată. Toate acestea au o influență puternică asupra dezvoltării forțelor și relațiilor de producție, asupra conținutului categoriilor economice utilizate.

Categoriile economice proprii teoriei despre modul de producție au evoluat și-au îmbogățit conținutul, odată cu îmbogățirea cunoștințelor noastre despre societate.

Astăzi categoria muncă și categoria producție nu se suprapun întru totul. Aceste categorii definesc procese economice în care se concretizează raportul dintre om și natură, pe de o parte și dintre oameni, pe de altă parte, procese în care iau deci naștere relațiile de producție dintre oameni. Procesul de muncă și procesul de producție, privite drept consum de muncă vie, nu se suprapun în întregime în timp și spațiu. Astfel, la nivelul întregii societăți, procesul de muncă are o sferă mult mai largă decât procesul de producție, iar la nivelul unor ramuri ca agricultura, industria alimentară etc.,

unde procesele naturale au un rol însemnat și se interpun procesului în care se consumă nemijlocit munca vie, procesul de muncă are o sferă mai redusă decât procesul de producție. Acest lucru nu este prezentat astăzi nici în manualele de curs mediu și nici în cele pentru învățământul superior, dar, după opinia noastră, se impune atenției celor care predau economia politică. De asemenea, o altă problemă căreia literatura economică, inclusiv manualele, nu i-a acordat atenție este conceptul marxist despre modul de producție asiatic.

Revenind la elementele și categoriile modului de producție, remarcăm că înseși elementele simple ale procesului de muncă suferă unele transformări. Așa, de exemplu, Karl Marx arăta că toate lucrurile pe care munca nu face decât să le smulgă din legătura lor cu mediul natural, pământul, se numesc obiect al muncii. Progresul științific contemporan face ca obiect al muncii să nu fie numai lucrurile din natură, o parte tot mai mare a acestora fiind produse industriale sintetice; crește numărul fazelor procesului tehnologic în care aceeași substanță apare ca obiect al muncii și se diversifică domeniile în care un lucru poate servi ca obiect al muncii.

Conceptul de forțe de producție este astăzi mult discutat în rindul economiștilor și filozofilor marxiști. Între altele aceștia se referă la cuprinderea științei și a obiectului muncii în forțele de producție. Știința a devenit o forță nemijlocită de producție. Acest lucru este acceptat astăzi de către toți specialiștii. Diferențe de opinii există în legătură cu integrarea cercetării științifice între elementele forțelor de producție.

Includerea obiectului muncă în forțele de producție întâmplă unele împotriviri. Cei care susțin că nu trebuie inclus în forțele de producție pleacă în principal de la ideea că aceasta ar însemna includerea întregului mediu geografic, inclusiv soarele ca sursă de energie. Greșeala principală a acestora constă tocmai în aceea că identifică obiectul muncii cu mediul geografic care, deși se suprapun până la un anumit punct, nu se confundă totuși. În acest sens remarcăm că însuși Karl Marx arăta că: „eu excepția industriei extractive, care-și găsește obiectul muncii în

natură... toate ramurile industriei prelucreează un obiect... care este el însuși un produs al muncii”.

Excluderea obiectului muncii din forțele de producție este argumentată și pe baza aprecierii lui Marx că epocile istorice se deosebesc între ele nu prin modul cum se produc bunurile materiale, ci cu ce mijloace de muncă se produc. Se pierde din vedere că în acest caz Marx a subliniat doar rolul mijloacelor de muncă, dar nu a exclus obiectul muncii din forțele de producție.

Revoluția științifico-tehnică nu se limitează numai la cunoașterea relațiilor dintre om și natură, ci este un fenomen complex care presupune cunoașterea omului ca produs și subiect al relațiilor de producție, ceea ce înlesnește o stăpânire crescândă a relațiilor sociale, o reglementare de către om a raporturilor sale cu mediul înconjurător atât natural, cât și social. Ea cuprinde deci între altele și activitatea practică de conducere și organizare socială. În acest sens, cunoașterea aprofundată a legilor economice, a noilor tendințe ce se manifestă în acțiunea legilor economice este o necesitate imperioasă, deoarece orice rămânere în urmă în acest domeniu înseamnă o rămânere în urmă a științei economice în raport cu progresul social contemporan. Dezvoltarea relațiilor de producție în pas cu cerințele progresului științifico-tehnic contemporan înseamnă cunoașterea pe cât posibil mai aprofundată, mai exactă a proceselor sociale și un anumit grad de stăpânire de către om a relațiilor economice și sociale, transpunerea în practică, în politica economică și socială a acestor cunoștințe ale omului. În raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că, pornind de la concepția materialist-dialectică și istorică și bazându-se pe analiza științifică a schimbărilor produse în societate, a noilor cerințe ale dezvoltării sociale, P.C.R. își propune să elaboreze obiectivele fundamentale ale înaintării României pe calea socialismului și comunismului. Aceasta presupune măsuri care să asigure transformări revoluționare în dezvoltarea forțelor de producție, a relațiilor de producție, a democrației socialiste, a conștiinței oamenilor.

Analiza literară în școală

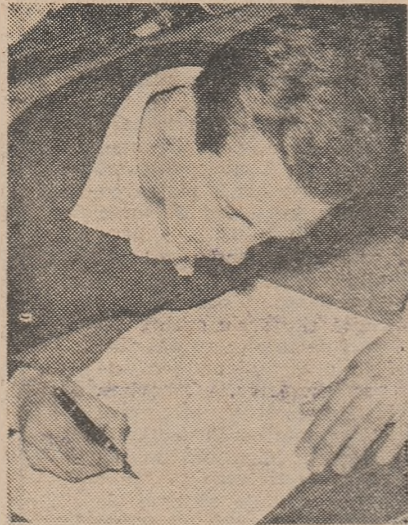
Există o analiză literară școlară? Iată o întrebare care multora li se pare inutilă, din moment ce analiza literară este principala modalitate de existență și de învățare a literaturii în școală. Și, totuși, o astfel de întrebare ne-a fost incitată de apariția antologiei: „Modele de analize literare și stilistice” (Lyceum, Ed. Albatros, 1971, îngrijită și prefată de Al. Hanță). Culegerea vrea să fie, așa cum se precizează în „Notă asupra ediției”, un „Indrumar metodologic în predarea de către profesori a literaturii române în școală și (în) deprinderea elevilor cu instrumentele specifice ale cercetării și înțelegerii operelor (pag. XXV). Într-adevăr, antologia e bine gândită și echilibrată, prin selecția extrem de riguroasă a textelor, din cei mai autorizați istorici și critici literari.

Dar cum nici unul dintre profesori nu se va încumeta să aplice la clasă ad-lit-eram analizele marilor istorici literari, (așa ceva nefiind posibil ab initio) ne punem legitima întrebare: unde „sfrîșește” lecția acestora și unde „începe” lecția profesorului de liceu? Mai precis, în ce măsură aceste modele sint aplicabile, fără a deveni tiranice, pentru înțelegerea literaturii la diferite vârste școlare. Sau, cu alte cuvinte, există vreo deosebire între analizele adînci și originale ale lui G. Călinescu, T. Vianu etc. și analiza literară școlară? Aceasta cu atât mai mult cu cît marii scriitori sînt „văzuți”, analizați, sensibil diferit, de către istoricii și criticii noștri literari. Într-un anume fel îl „vede” G. Călinescu pe Creangă, de exemplu, și în alt mod îl înțelege și-l analizează Vladimir Streinu. Pe cine va urma profesorul de liceu?

Nu ne-am fi pus aceste întrebări dacă nu am ști că mai există tendința de a „transplanta” în lecția de literatură cel mai autorizat studiu interpretativ de istorie sau critică literară. Se confundă astfel lecția de analiză literară din școală cu metoda de cercetare a fenomenului literar, specifică, prin particularitățile ei, fiecărui critic sau istoric literar, metodă care nu e gândită în coordonatele didactice ale lecției școlare.

Analiza literară școlară se distinge atât prin obiectivele pe care le urmărește, cît și prin modul ei de desfășurare. Prin lecție profesorul își propune să realizeze deodată atât caracterul *informativ*, cît și cel *formativ* al procesului învățării. Ea trebuie să „comunique” conținutul, mesajul și specificul operei literare, pe de-o parte, iar pe de altă parte, să contribuie la formarea priceperii de analiză literară a elevilor.

Prin modul ei de desfășurare, analiza literară e rodul colaborării profesor-elev, rezultatul exercitării gândirii, imaginației și trăirii emotive a acestuia din urmă.

Pînă nu demult, în școală exista un singur tip de analiză, pe care o putem denumi „tradițională”. Echivalentă, în parte, cu ceea ce în literatura franceză a căpătat denumirea de „explication de textes”, analiza de acest tip a avut și are efecte pozitive în desfășurarea lecției de literatură. Prin aplicarea ei s-a acceptat o anumită ordine în studiul elementelor unei opere: geneza, tema, subiectul, personajele, mijloacele de realizare artistică — fapt care l-a avantajat pe profesorul de literatură, aflat tot „timpul” în „criză de timp”. Deși îndeajuns de elastic teoretizată, treptat, în practica la catedră, „schema” recomandată a devenit rigidă, încorsetînd munca profesorului, care, de multe ori, nu putea să epuizeze studiul operei sub toate aspectele. Că mai există analize de tip tradițional o dovedește prezența ei în manualele școlare, de exemplu analiza nuvelei: „Alexandru Lăpușneanu” (după întreg „tipicul” acestui fel de analiză).

O dată însă, cu introducerea în școală a unor scriitori „dificili” (Ion Barbu, Lucian Blaga etc.), s-a dovedit, aproape, inutilitatea analizei de tip tradițional. De aceea, cercetările care au influențat cel mai mult studiul literaturii în școală au fost cele din domeniile teoriei literare și lingvisticii structuraliste.

Lecția de literatură a fost reconsiderată în conținutul și metodologia ei. Ca efecte pozitive menționăm:

— s-a renunțat la considerațiile de istorie literară prea detaliate și exterioare textului, acordîndu-se prioritate acestuia; — s-a abandonat studiul amănunțit al „subiectului” operelor, accentul deplasîndu-se spre structuri, spre elemente de artă literară, care definesc mai pregnant specificul literaturii. Consecința a fost „înlocuirea” uneori a analizei de tip tradițional cu analiza structuralistă, înțeleasă și aplicată cu pronunțate diferențieri de la profesor la profesor. Unii înțeleg prin analiza structuralistă transpunerea unor structuri, fie epice, fie lirice, în scheme grafice cît mai geometrice și mai enigmatice. Alții se silesc să analizeze opera pe straturi: fonetic, morfologic, sintactic, lexical etc. Dar o analiză structuralistă oricît de excelentă ar fi într-un studiu sau într-o culegere de specialitate, la clasă s-ar putea să devină inoperantă pentru profesor și inhibantă pentru elevi, dacă aceștia nu stăpînesc o anumită cultură și terminologie de specialitate. Analiza de acest tip poate fi acceptată și practică la catedră, fără însă să se transforme într-un „labirint” de semne dincolo de care elevii să nu mai poată „vedea” și „gusta” opera supusă studiului. Așadar, există o analiză școlară structuralistă?

Pe de altă parte, lecția de literatură suferă recente influențe din partea cercetărilor din domeniul psihologiei pedagogice (îndeosebi după traducerea cărților lui J. S. Bruner: „Procesul educației intelectuale” și „Pentru o teorie a instruirii”). Se accentuează acum caracterul formativ al predării fiecărei discipline; prin metoda descoperirii, problematizare, algoritmizare etc., vorbindu-se și de analiza literară problematizată.

Desfășurarea analizei pe baza unor „întrebări-problemă” (de exemplu: în ce constă clasicismul romanului „Viața la țară”?) oferă lecției un coeficient în plus de atractivitate, solicitînd mai mult capacitățile intelectuale ale elevilor. Dar analiza nu se poate limita la astfel de întrebări, fiind necesar ca ele să fie integrate în cadrul larg al lecției de literatură, în care se studiază opera din multiple puncte de vedere și în esența ei. Există, deci, analiză școlară problematizată?

Tradițională, structuralistă, problematizată etc., analiza literară școlară trebuie să constituie rezultanta conjugării efortului profesor-elev, realizată pentru elevi și pe măsura accesibilității lor.

VISTIAN GOIA
Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj

40 de pionieri din clasele a V-a de la Liceul „Gheoghe Lazăr” din comuna Pecica, județul Arad, au pornit într-o minunată excursie cu tema „Patrie, dragă ne ești”.

Elevii au admirat pe rînd ruinele cetății de la Șiria, vatra poveștilor lui Slavici, Ineu și Sebișul — orașe tinere, mărturie elocvente ale ofensivei urbanistice, încorporată firesc în ambianța naturală a unor locuri cu rezonanță. În preajma gorunului multiseclar al lui Horea și în fața mormîntului lui Avram Iancu, în liniștea de la Tebea — cetatea eroilor pentru libertatea și dreptatea moșilor — reinvie pentru o clipă istoria și sîdese în inimile pionierilor convingerea că jertfele trecutului stau la temelie României de azi. La Deva — popas la poalele cetății și în sălile muzeului de istorie națională — încă un prilej de edificare patriotică pentru făuritorii de mine ai istoriei patriei. Un sincer gest omagial adus republicii la un sfert de veac. (Prof. ROMULUS ȘICLOVAN).

Recent, a avut loc, la Liceul „Bolyai Farkas”, din municipiul Tg.-Mureș, instruirea metoștilor de limbi străine (franceză, germană, rusă și engleză). La această acțiune, organizată de Inspectoratul școlar județean, au participat 20 de profesori din orașele Tg. Mureș, Reghin, Tîrnăveni, Sighișoara și Luduș. Instructorul a fost urmat de o lecție deschisă de limba franceză, ținută de prof. Darvas Elisabeta, în laboratorul fonetic al liceului. (Prof. ALEX. COSTIN).

Sub îndrumarea profesoarei Oltea Stătescu, elevii anului III-B de la Liceul din Dumbrăveni—Sibiu au organizat un frumos program artistic, intitulat „Fetele la revistă”. Cu acest spectacol, elevii (34 de fete și 4 băieți) s-au prezentat în fața spectatorilor în perioada muncilor prestate în I.A.S.-uri și C.A.P.-uri pentru strîngerea recoltei. Spectacolul s-a bucurat de unanime aprecieri și sperăm să constituie o inițiativă demnă de urmat și de elevii celorlalți ani ai liceului din Dumbrăveni. (Prof. RADU TEMPEANU).

Activitățile duminicale ale pionierilor și școlărilor vin să completeze procesul instructiv-educativ, contribuind în mare măsură la educarea patriotică, științifică și moral-cetățenească a celor mai tineri ziditori ai societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Duminică, 5 noiembrie 1972 a fost pentru Școala generală de 10 ani din Cizer, jud. Sălaj, o zi record în această privință. Pionieri și școlari din întreaga comună s-au adunat pentru a participa la deschiderea Festivalului filmului pentru tineret și elevi, la crosul „Cravatele roșii” (faza comunală) și la o întrecere foarte dinamică între fotbalisții Școlii generale Pria.

Desfășurîndu-se totul în cadru festiv, cu ceremonial și aplauze, cu insigne și diplome, cu disciplină și ordine pionierescă, această zi plină de soare și emoții va rămîne mult timp în memoria pionierilor Chiba Livia, Cristea Nicolae, Crișan Viorela, Duma Nicolae, Zahorteia Ilcana și Botofan Viorel care au obținut locul I la crosul „Cravatele roșii”.

În prezența a peste 200 de părinți din comuna Copăcelu, jud. Vilcea, a avut loc nu de mult o plenară în care s-a analizat activitatea comitetului de părinți pe anul expirat, s-a ales noul comitet de părinți pe anul 1972/1973 și s-a elaborat planul de muncă pe anul în curs.

Cu această ocazie a vorbit dr. Constantin Dobrica de la circumscripția sanitară Riu-teni, despre „Regimul de muncă al elevilor”. Învățătorul Gheorghe Marinciu a expus referatul „Sarcinile părinților în modernizarea învățămîntului”.

Președinte al comitetului de părinți a fost ales Petre I. Șirbu, maestru la I.E.S. Riu-teni, unitate care patronează școala. Comitetul nou ales s-a angajat să doteze atelierul-școală cu o bormașină, un polizor și alte instrumente necesare.

De asemenea, s-a hotărît organizarea unor excursii în județ și la Porțile de Fier și s-a planificat tematica ședințelor care se vor ține cu părinții în cursul acestui an școlar. (Prof. MIHAI BUIHARU).

Colectivul de cadre didactice al Școlii generale nr. 8 Hunedoara este preocupat de îmbunătățirea formelor de influență educativă asupra familiei și copiilor, în conformitate cu cerințele actuale ale societății.

Încă din anul școlar trecut, în școală funcționează un cabinet metodic pentru părinți, care a luat inițiativă meritorii. La 23.X.1972 a fost inaugurată o formă organizatorică nouă: „Școala părinților” la care participă, prin înscriere, părinții elevilor din clasele I—X.

Între 23—25 noiembrie a.c., în cadrul manifestărilor prilejuate de Anul internațional al cărții, Biblioteca centrală universitară din București organizează simpozionul „Biblioteca universitară—laborator de muncă intelectuală”. Cu această ocazie, se ține o sesiune de comunicări științifice pe probleme ca: funcția bibliotecilor universitare, rolul lor în circuitul informațional, sociologia lecturii, modernizarea proceselor de comunicare etc.

O expoziție de fotografii, cu aspecte din activitatea bibliotecilor universitare de peste hotare, întregeste lucrările simpozionului, dîndu-l un sens mai amplu.

Fibrele optice

O nouă tehnologie de vîrf este pe cale să apară în contextul peisajului progresului științific și tehnic contemporan: fabricarea fibrelor optice la scară industrială. Acestea vor prelua una din sarcinile de bază ale vieții moderne și anume transmiterea imaginilor și sunetelor dintr-un loc în altul. Fibrele optice au tendința să devină în viitorul apropiat concurențe ale sîrmelor și cablurilor, componente de bază ale rețelelor de transmisie.

Avantajele oferite de fibrele optice (fabricate din sticlă sau plastic) sînt: format mic, capacitate foarte mare de transmisie, cost scăzut, posibilitate de îndoire, deci, excelente pentru schimbarea direcției semnalelor luminoase pe distanțe lungi, neinterferența față de alte cîmpuri de forță etc.

Se așteaptă ca în viitorul apropiat cablurile cu fibre optice să transporte mai multe informații decît alte medii comparabile construite pentru ghidarea luminii. Dar succesul cel mai mare se așteaptă a fi aplicarea acestora în domeniul transporturilor și telecomunicațiilor.

O fibră are circa 0,001 cm în diametru, fiind alcătuită din materialul propriu-zis (sticlă, polimetacrilat de metil etc.), care alcătuiește inima fibrei. Aceasta este învelită într-un strat uniform de sticlă sau plastic. Tot firul are un index de refracție coborît. Se estimează că fibrele optice vor fi componente de bază la toate sistemele electrice ale automobilelor. Unele modele pe 1973 au deja instalate astfel de fibre optice.

Apelurile telefonice și datele mecanografice vor putea fi, de asemenea, transmise în acest mod sub formă de miliarde de impulsuri luminoase. Utilizarea acestui sistem nou de transmisie va putea permite efectuarea a milioane de conversații într-un filament optic. Nu de mult, calitatea fibrelor optice nu permitea transmiterea datelor pe mari distanțe datorită pierderilor de lumină în timpul transportului. Progresele remarcabile înregistrate în ultimul timp au scăzut procentul pierderilor într-o măsură care nu mai afectează în nici un mod calitatea și fidelitatea transmisiei. Această ameliorare a fost însoțită de progrese încurajatoare în dezvoltarea surselor luminoase prin folosirea laserului și a celulelor fotoelectrice deosebit de sensibile. În marile orașe, de exemplu, va fi mai practic și mai economic să se comunice cu ajutorul impulsurilor luminoase. Fibrele optice, mici și suple, vor putea transporta un mare volum al traficului de convorbiri în canalele deja existente: ele vor găsi loc suficient lângă cablurile din fire de cupru, în spațiile moarte lăsate de instalarea acestora.

Transmisia fasciculelor luminoase în spații restrinse cu ajutorul pachetelor de sticlă este utilizată de mulți ani. Aceste „conducte luminoase“ pot ușor curba fasciculele luminoase, ceea ce permite mai ales chirurgilor de a lumina și observa interiorul corpului omenesc. Instrumente asemănătoare sînt utilizate pentru întreținerea motoarelor de avion în vederea inspectării porțiunilor inaccesibile ale motoarelor cu reacție. Utilizate în fascicule, fibrele optice transmit o imagine; ușoarele imperfecțiuni în unele filamente nu creează probleme serioase. Televiziunea a și început să fie beneficiara acestei noi tehnici de transmitere a imaginii, care are o serie de avantaje evidente.

În cercurile specialiștilor și ale industriilor interesate în dezvoltarea acestei noi tehnologii se subliniază problemele delicate și avantajele particulare ale transmisiei optice. Se speră să se determine care sînt cele mai economice și eficiente aplicații în această primă etapă, dar și cel mai propice moment pentru introducerea pe scară largă a fibrelor optice în practică.

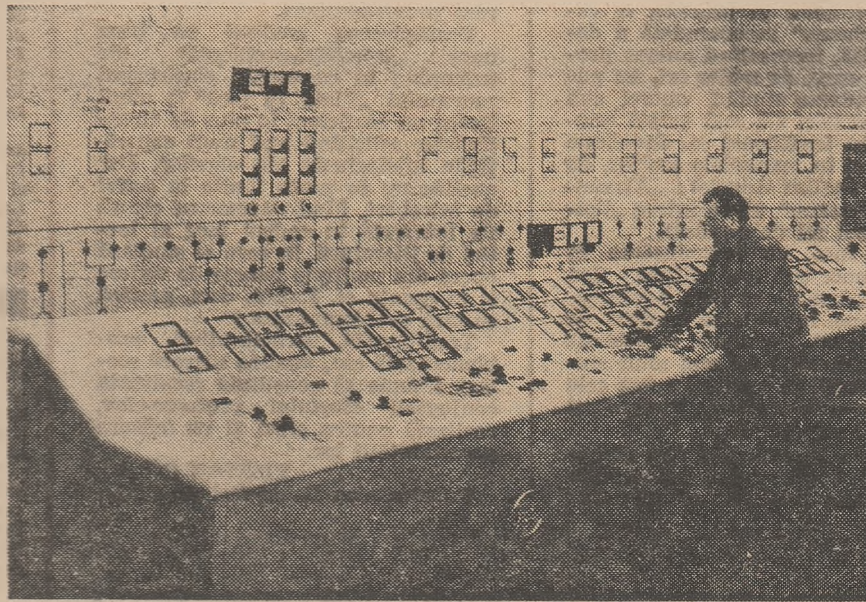
La ora actuală, cercetările se concentrează în îmbunătățirea lansării de impulsuri în fibrele optice cu ajutorul unui laser, în transmiterea impulsurilor luminoase în fibre, în modularea și amplificarea fluxului luminos.

Un prototip de transmisie este constituit dintr-o sursă de semnale electrice (provenind dintr-un telefon, calculator electronic etc.), dintr-un laser pentru a converti aceste semnale în surse luminoase, dintr-un

gen special de fibre optice blindate și dintr-un detector, necesar reconverțirii luminii în semnale electrice. Aceste semnale se vor retransforma în mesaje fie telefonice, fie scrise pe un ecran, fie vor fi imprimate. Se caută răspunsuri traduse în limbaj economic privind avantajele, în detaliu, ale telecomunicațiilor prin fibre optice. Pentru a exemplifica, amintim că acum două luni, în cadrul unei conferințe științifice care a avut loc în Elveția, la Geneva, cercetătorii din S.U.A. au comunicat că au reușit să coboare pierderea semnalului optic în ghidul de undă al fibrei optice din sticlă la 4 decibeli* per kilometru. Acum doi ani această limită era de 20 de decibeli per kilometru. Pentru o comparație: sticla obișnuită și fibrele optice din anumite tipuri de plastic au pierderi de semnal în domeniul sutelor de decibeli per kilometru. Coborîrea pierderii la 2 decibeli per kilometru reprezintă ținta de atins în următoarele luni. Aceasta înseamnă un început de aplicație industrială prin posibilitatea creării de sisteme de comunicație care necesită rețele de retransmitere a semnalelor la fiecare 5 sau 10 kilometri.

PETRE FRANGOPOL

*) Rapoartele de putere în tehnica telefonului sînt măsurate în decibeli. O diferență de un decibel în alimentarea cu putere a unui receptor de telefon produce aproximativ cea mai mică schimbare în volumul sunetului pe care o ureche normală îl poate detecta.

ORDINEA ȘI MATEMATICA SA

Numărul

(Urmare din pag. 1)

cauza lui β și ρ cauza lui α decît dacă β este identic cu α . Această identitate formală a ordinii în procesul de mișcare a unui corp cu ordinea cauzală ca și de altfel cu ordinea implicației logice dintre propoziții. a condus, nu arareori, la interpretări neadmisibile ale procesului cauzal al fenomenologiei naturii sau în elaborările științifice ale fenomenelor sociale sau economice, dar nici matematica, nici logica nu poartă vreo răspundere.

Relația de ordine nu este o relație cauzală și nici de conținut logic, ci formală care, dacă a fost desprinsă din modelul mișcării sau al curgerii timpului materializat prin mișcare sau printr-un proces organic sau fizic nu este identică cu nici unul dintre ele. Ea constituie o structură comună răsfrîntă în gîndirea noastră și într-un anume fel

obligatorie pentru ea, așa cum reiese foarte evident din procesul care a dus la constituirea conceptului de număr. E vorba de număr întreg.

Numărul întreg are două aspecte: cel cardinal și cel ordinal. Cardinalitatea oglindește caracterul universal, abstract al numărului comun tuturor mulțimilor finite de elemente între care se poate stabili o corespondență biunivocă de la element la element al oricărei perechi, independent de natura elementelor. Dar cum se poate verifica această corespondență abstractă altfel decît prin efectuarea ei concretă, chiar dacă numai gîndită, a fiecăreia dintre acele mulțimi cu una dintre ele luată ca bază de comparație? Și cum se poate realiza corespondența decît prin numărarea care impune o ordine chiar dacă aleasă arbitrar, dar nu mai puțin o ordine

Ordinea în care se efectuează nu-

mărarea asigură caracterul oarecum concret, mai exact, existențial al numărului iar faptul că oricare ar fi ordinea în care numărăm, rezultatul este același asigură caracterul universal al numărului. Acțiunea numărării unei mulțimi este, din acest punct de vedere, identică cu impunerea unei anume ordine în această mulțime. Este un act concret al minții suprapus unui aspect generic al realității și caracterizează cît se poate de precis dublul caracter ontologic și epistemologic al conceptului de ordine.

Cine urmărește să aprofundeze legătura dintre ordinalitate și cardinalitate trebuie să meargă la numerele transformate ordinal sau cardinal unde se accentuează deosebi-rea cu accentuarea caracterului existențial al numerelor ordinale întărit prin afirmația pe care matematicienii o numesc postulatul lui Zermelo potrivit căruia orice mulțime poate fi numărată, finit sau infinit.

În zilele de

2-3 decembrie 1972

Colocviul național:

„Prognoză,

inovare și

interdisciplinaritate

în învățămînt“

Al doilea Colocviu național organizat, din doi în doi ani, de către Institutul de științe pedagogice, pe tema abordării interdisciplinare a învățămîntului, asociază ideea de interdisciplinaritate cu aceea de inovare. Astfel, această modalitate metodologică fecundă de abordare a învățămîntului este pusă în legătură cu imperativul prioritar al adaptării sistemului educațional la exigențele și proiectele societății noastre socialiste, la dinamica științei, a tehnicii, a artei și a cererii de educație. Interdisciplinaritatea, prospectivitatea și aplicativitatea constituie atribute necesare și inseparabile ale cercetării educaționale contemporane, preocupată de organizarea învățămîntului ca factor al dezvoltării sociale.

Cele peste 400 de referate și comunicări înscrise în program provin de la multe categorii de specialiști aparținînd cercetării sau învățămîntului și introduc o multitudine de puncte de vedere și de contribuții. Pe primul plan se situează un număr de probleme care, prin natura și complexitatea lor, pretind o abordare interdisciplinară: 1) Structurile sistemului de învățămînt; 2) Formarea personalității multilaterale dezvoltate; 3) Inovarea tehnologiei procesului de învățămînt; 4) Orientarea școlară și profesională; 5) Pregătirea și perfecționarea personalului didactic ș.a. Se vor organiza și mese rotunde care, profitînd de avantajele acestor forme de lucru, vor aborda teme cum sînt: 1) Evaluarea randamentului școlar; 2) Educația moral-civică și integrarea socială a tineretului; 3) Educație și sociologie; 4) Educația permanentă și școala de miine; 5) Dezvoltarea societății și pedagogia.

Institutul de științe pedagogice vine la acest colocviu, în calitate de gazdă și de organizator, cu o serie de contribuții, de soluții sau proiecte bazate pe interdisciplinaritate și spirit prospectiv. Acestea nu privesc numai domeniul „marilor teme“ cum sînt cele enumerate mai sus, ci și „probleme mai mici“, dar importante, cărora diferite echipe de specialiști le-au căutat un răspuns.

Organizatorii își propun să rezerve pondere mare dezbaterilor, care au virtutea de a prefigura sau sublinia soluțiile cele mai îndrăznețe și mai eficiente. Vor avea loc analize critice, pe baza cărora se va ajunge la prognoze îndrăznețe și la propuneri de decizii.

În toate secțiunile, propunerile și proiectele vor fi puse în discuția participanților pentru ca, ulterior, să fie organizate și prezentate Ministerului Educației și Învățămîntului. Astfel, lucrările colocviului se vor constitui ca o contribuție nemișcătoare la elaborarea sau perfecționarea studiilor acestui for, preocupat de perfecționarea învățămîntului nostru în lumina directivelor și a documentelor de partid.

Prof. univ. dr. G. VAIDEANU
directorul Institutului de științe
pedagogice

Interferențe ale culturii și literaturii române

Convorbire cu prof. univ.
ZOE DUMITRESCU-BUȘULENGA

Cultura și literatura universală polarizează din ce în ce mai mult interesul general. În domeniul lor s-au realizat, de-a lungul anilor, contribuții remarcabile venite din partea tuturor popoarelor. Cum de studierea raporturilor dintre diverse culturi și literaturi naționale se ocupă științele comparatiste, ne-am adresat prof. univ. Zoe Dumitrescu-Bușulenga, autoare a numeroase lucrări de specialitate, solicitându-i părerea pe marginea, atît de actualei probleme, a contactelor spirituale dintre națiuni.

— Mai întii, tovarășă profesoară, am dori să ne precizați care sînt momentele nodale ale evoluției noțiunii termenului de interferență, ținînd cont de faptul că în cercetările comparatiste el a înregistrat numeroase accepțiuni?

— Ca orice termen care pătrunde în istoria și în filozofia culturii, noțiunea de interferență a trecut prin metamorfoze nu atît semantice, cît de accepție. Pornit de la fizică și însemnînd suprapuneri de mișcări vibratorii cu aceeași frecvență, cuvîntul a desemnat întretăieri, întîlniri, conjuncții, amestecuri etc. În disciplina noastră comparatistică, interferența devine unul din termenii cheie care și dispută înțelesul cu altul, tot atît de important și cu semnificațiile înrudite, și anume **confluență**. Întîlnirile și amestecurile în care fiecare element rămîne totuși de sine stătător, intrînd într-o oarecare interdependență față de altele, sînt acelea care dau specificitate fenomenelor literaturii comparate. Într-o viziune dinamică asupra relațiilor dintre literaturile naționale și cea universală, interferențele sînt cele care interesează, indicînd punctele de întîlnire, ca și contaminările și cîștigurile, ca și direcțiile mișcării, dintr-o parte într-alta.

— Ce creații spirituale românești reprezintă, după părerea dumneavoastră, primele afirmări de răsunset pe plan universal? În ce constă esența acestora?

— Cum eu fac diferența între notorietate universală și universalitate propriu-zisă, aș spune că Dimitrie Cantemir a atins încă din secolul XVIII o impresionantă faimă europeană, fiind nu numai membru al Academiei din Berlin, dar citat de numeroase ori de Voltaire, de Byron și de Hugo mai tîrziu. Pentru o beizadea moldoveană era oricum foarte mult. Dar Eminescu ni se pare a fi steaua adevărată care s-a ridicat de la sine, în ciuda limbii fără circulație universală de care s-a folosit, pe cerul valorilor de mărimea întii. Problematika operii, înțelegerea filozofică a lucrurilor lumii, obiectivarea și generalizarea unei experiențe adînci umane, perfecțiunea geometrică a formei, felul în care geniul individual se întîlnește cu cel al poporului, toate converg în a face din poetul național una din valorile lumii. Și mi-aș îngădui să mai adaug două nume, date la lumina secolului XX de țara noastră, Enescu și Brâncuși. Frîngînd în chip românesc modurile, amestecînd melosul oriental cu savantele armonii ale muzicii europene moderne, amintind de lăutari și de păstorii vechi ai plaiurilor noastre, Enescu a dat sonatele și simfoniile sale, suitele și încă nedescifratul Oedip, întregii lumi, ca o sinteză între est și vest, între sud și nord.

Iar Brâncuși a revoluționat plastica lumii, introducînd spiritul formelor pure ale folclorului românesc în sculptură. Coloana infinită și Masa tăcerii, Poarta sărutului, și

Păsări măiestre poartă pecetea geniului care înnoiește, îmbogățește și dăruie. Și artiștii mari de azi, Hans Arp sau Henry Moore, duc mai departe genialele descoperiri ale lui Brâncuși, dînd mereu alte forme și volume noi unei arte care descinde tot dinspre noi.

— Și acum, inversînd întrebarea, căror fenomene din cultura altor popoare, spiritul românesc le-a dovedit dintr-un început unghi deschis?

— „Spiritul românesc“ este prin definiție un spirit doritor de sinteze și colaborări, care primește, parcă, pentru a-și arăta sieși propria putere de creație originală. Oricite și orice fel de influențe am primit în decursul istoriei noastre, le-am supus unei site critice extrem de lucide și le-am subordonat unui specific național foarte pronunțat, care le-a însușit modificîndu-le în direcția spiritului nostru. Fie că a fost vorba de influențe slave, grecești, franceze, italiene, engleze, germane sau altele, ele au fost asimilate și integrate culturii românești. Tot ce a rezultat a fost și este exprimat în sistemul nostru de valori, în viziunea noastră despre lume, în formele noastre arhetipale.

— Cum apreciați stadiul actual al receptării culturii și literaturii universale în țara noastră?

— Receptarea culturii și literaturii universale la noi, astăzi, se face în spiritul întregii noastre politici de relații cu lumea. Deschiși spre toate unghiurile zării, considerăm cunoașterea și prețuirea popoarelor între ele drept una din premisele cele mai trainice ale colaborării și păcii în lume. Desigur, sîntem gata să primim numai acele valori care luminează viața oamenilor și o duc mai departe, și nu produsele care umbresc și întunecă relațiile între popoare, semănînd discordia și învrăjbirea. Politica noastră culturală este una de adînci criterii etice, pe lingă cele estetice.

— Dar al culturii și literaturii române peste hotare?

— Și, firește, și răspîndirea literaturii noastre peste hotare a început să se desfășoare sub o nouă zodie, ținînd de prestigiul nostru politic în lume. Scriitorii români sînt traduși în numeroase țări și limbi, folclorul se bucură de o prețuire care iese din comun. Dar mi se pare că în această privință sîntem abia la începutul eforturilor noastre, care trebuie înzecite. Și noi, și forurile de resort, se cade să înțelegem că România reprezintă o insulă de spiritualitate originală, autentică, ale cărei creații arată lumii puterea și frumusețea noastră și merită să fie răspîndite peste tot pămîntul. E o misiune nobilă care cere, pentru a fi răspîndită cum se cuvine, multă luptă și multe jertfe.

D. LAZAR-SĂRAIANU

ALEXANDRU CIUCURENCU:

„Arta este destinată tuturor oamenilor“

După o perioadă de 8 ani — de la ultima expoziție personală — timp în care a avut cîteva expoziții peste hotare, foarte apreciate, maestrul Alexandru Ciucurencu este prezent cu o nouă expoziție personală în sala Dalles, deschisă recent, sub auspiciile Consiliului Culturii și Educației Socialiste.

Sînt expuse o parte din lucrările realizate în ultimii ani — marcînd etapa de la 1964 — data ultimei expoziții în țară, și pînă în prezent.

Maestrul Alexandru Ciucurencu, artist al poporului, ocupă azi un loc de frunte în pictura contemporană modernă din țara noastră și cu rezonanțe puternice în pictura modernă universală.

Ca artist cetățean, Alexandru Ciucurencu a rămas credincios postulatului: „Arta este destinată tuturor oamenilor“. — operele sale consacrate evenimentelor fundamentale ce stau la baza republicii noastre sînt legate de istoria și ideologia clasei muncitoare. Se remarcă, în mod deosebit, lucrările „Insurecția armată de la 23 August 1944“, „Illegaliști lipind afișe“.

Eugen Schileru remarca pe drept cuvînt în lucrarea „Artele plastice din România după 23 August 1944“ remarcabila lucrare „Ana Ipătescu“ în 1948, considerînd-o un succes al problemelor compoziției, una din marile victorii ale picturii românești de astăzi. Valoarea operei sale se impune prin noutate, originalitate și autenticitate, implicații ale unei exigențe profesionale de total atașament față de problemele artei plastice caracteristice marilor virtuozii care slujesc adevărul și omul.

Iluminat, inspirat, Ciucurencu este un mare teoretician și realizator al interpretării originale, a raporturilor plastice în multitudinea transfigurării culorilor sub imperiul luminii. Elaborarea clasică este fundamentată de o maturitate artistică de subtile și perseverente investigații rezultate ale unor viguroase studii; a unei experiențe de îndelungată cercetare, concretizate în concluzii care au dus la soluții personale privind raporturile dintre ansamblul compozițional și complexele cromatice.

De la pasiunea pentru inedit, consistența pastei, lirismul cromatic, modul afectiv de abordare a forței artistice în plină evoluție — parcurgînd întregul proces de raționamente plastice — artistul a descoperit culori și raporturi cromatice ce au dus la o reconstituire plastică

a realității. Noțiunea de „construcție“ a rămas esența fundamentală al oricărui proces de reprezentare. Opera sa a căpătat semnificații noi, sensuri noi, devenind originală și autentică.

Maestrul Ciucurencu și-a creat o nouă natură atît în formă, cît și în conținut. Alexandru Ciucurencu își definește singur evoluția sa în ajunul vernisajului actualei expoziții: „Cred că pictura mea a cîștigat în intensitate din toate punctele de vedere și în special în intensitate coloristică“. Și adîncînd sensul major a evoluției artei sale, afirmă: „Am reușit că toate culorile să le fac la valoare egală“. Își finalizează cu autoritate crezul artistic plin de semnificații pentru evoluția artei sale și, în general, a importanței ei în plastica noastră: „Culoarea are foarte multe taine și foarte multe căi neumblate, astfel că pictura are de trăit mult timp de acum înainte, perfecționîndu-se“.

Excelent profesor și pedagog, Alexandru Ciucurencu asigură prin forța și originalitatea gîndirii sale artistice prin sinceritate, formarea unei generații de studenți de sub patronajul Minervei, mine noi promoții de pictori.

Principiile elaborării artistice prin explorarea de noi armonii, într-o atmosferă de cromatică generală, sînt cheazăia unei orientări certe, generatoare de noi mijloace pentru cucerirea științei echilibrului și a armoniei pe care le oferă acest mare artist ce a schimbat, prin opera sa, optica armoniilor cromatice, logica compozițională și raționamentul de intuire și realizare plastică.

Toate aceste mari calități se oglindesc și în opinia criticilor de specialitate și de re alte meridiane. Astfel: „...această pictură dezbrăță atît de orice caracter anecdotic exaltă culori originale și evocă cl'matul și atmosfera României...“ (Jaques Lassaigne — din Catalogul expoziției Alexandru Ciucurencu în Galeria Bernhaim-Jeune, Paris, 1970; sau: „Acest artist român dotat cu cel mai profund sens al armoniilor și al contrastelor știe să vadă lumina cu ochi noi. O dezbracă de tot ceea ce este de prisos“ (Lettres françaises, noiembrie 1970).

Alexandru Ciucurencu în opera sa monumentală și prin contribuția ei artistică, a deschis larg porțile picturii moderne de la Național la Universal.

CONSTANTIN BIVOLARU

Expoziție de carte școlară

Recent a fost inaugurată într-una din sălile Palatului pionierilor o expoziție de carte școlară organizată de Editura didactică și pedagogică. Reprezentând una dintre cele mai prodigioase edituri din țară (anual circa 1000 de titluri de manuale școlare și universitare, de literatură pedagogică și de interes general la care se adaugă încă câteva sute de titluri de material didactic, de programe școlare, cataloage, îndrumare și alte lucrări), expoziția prezintă manuale pentru școala generală, clasele I-X și pentru liceele de cultură generală, atât în limba română, cât și în limbile naționalităților conlocuitoare și în alte limbi de uz internațional, manuale pentru învățământul profesional și tehnic și pentru învățământul tehnic postliceal. Sunt expuse, de asemenea, manuale pentru școli speciale, lucrări de pedagogie și de interes general, atlase, albume, un bogat material didactic grafic. Mai sunt prezentate lucrările destinate învățământului superior, cu cele două sectoare ale sale, tehnic și universitar, precum și unele proiecte de lucrări care vor fi editate în 1973.

În legătură cu calitatea artistică a lucrărilor expuse am arhicitat impresiile graficienilor Marcel Chir-

noagă și Ion Sălișteanu. Iată observațiile lor:

Marcel Chirnoagă: Putem spune că avem lucrări cu modele moderne care sînt la nivelul cerințelor pedagogice celor mai înalte. Am doi

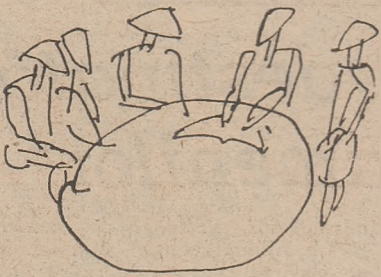

copii de școală, așa că relația mea cu manualul școlar nu este doar strict profesională. Apreciez progresul general al manualelor, cit și în ceea ce privește realizarea grafică, chiar în domenii foarte aride. Aș cita fizica pentru anul IV de liceu, la care introducerea neliniilor de culori în scheme și desene facilitează percepția, înțelegerea și memorarea. În același timp, în sectorul învățământului profesional și tehnic au apărut lucrări de o ridicată valoare instructiv-educativă. Am fost la diverse expoziții de carte în Franța, Belgia etc. am consultat multe manuale școlare străine și consider că în momentul de față sîntem, prin comparație, posesorii unor manuale de calitate. Fără îndoială, întotdeauna e loc pentru mai bine. Iată, am să dau exemplul manualului de educație cetățenească pentru clasa a VII-a la care calita-

tea fotografiei în alb-negru, calitatea hirtiei, sînt sub orice critică. Și asta tocmai la un manual care își propune să educe. În schimb, atlasul istoric este o realizare și științifică și grafică remarcabilă. De asemenea, manualul de desen pentru clasa a V-a, manualul de zoologie pentru clasa a VI-a, de literatură germană, de istoria literaturii latine pentru universitate sînt lucrări de bună calitate.

Ion Sălișteanu: Observațiile pe care le poate ocaziona această expoziție pot fi cu atât mai realiste, cu cit ea nu are un caracter selectiv. Producția editurii este reprezentată nu prin lucrări alese pentru calitățile lor deosebite, ci, în întregime, cu tot ce are și bun și rău. În aceste condiții, ea reușește să producă totuși o impresie bună, de calitate. Remarc, în general, tendința de a rezuma imaginea la elemente de sinteză, ceea ce este pozitiv fiindcă aduce o contribuție la desconggestionarea activității elevilor, care, după cum știm, sînt foarte solicitați. Întîlnim aici lucrări cu funcționalitate expresivă care concurează și vizual și grafic și prin conținut, la sublinierea esențialului problemelor. Unele lucrări sînt demne de orice competiție. În general, tentațiile de a ilustra la nivelul unor exigente foarte înalte unele lucrări, cum ar fi, de exemplu, manualele de botanică și de zoologie au dat rezultate remarcabile. Regret tirajele restrînse ale unor frumoase realizări care nu ajung pe piață în numărul convenit. Mă refer în special la cărțile de lecturi în limbi străine. Regret, de asemenea, faptul că nu din toate punctele de vedere unele manuale rezistă grafic. Unele pierd din cauza proastei calități a hirtiei și a tiparului. Există apoi în unele lucrări o tendință de aglomerare a problemelor mai mare decît la materialele vizuale sintetice pe care le-am întîlnit în alte țări.

D. DUNĂREANU

Cărți noi

în librării

— **Eugen Luca:** „Elogiul rațiunii”, Editura Minerva, 315 pag., lei 13,50.

— **Adriana Iliescu:** „Revistele literare la sfîrșitul secolului al XIX-lea”, Editura Minerva, 300 pag., lei 10,50.

— **Liviu Călin:** „Portrete și opinii literare”, Editura Albatros, 220 pag., lei 12.

— **Fănică N. Gheorghe:** „Mihai Eminescu (analize și sinteze)”, Editura didactică și pedagogică, 243 pag., lei 8,15.

— **Lucian Blaga:** „Poezii, teatru, proză autobiografică”, vol. I, II, Editura Albatros (colecția Lyceum), lei 11.

— **Fritz Martini:** „Istoria literaturii germane”, Editura Univ. s., 665 pag., lei 45.

— **Pierre de Boisdeffre:** „O istorie vie a literaturii franceze, de azi”, Editura Univers, 859 pag., lei 48.

Ciucurencu

Flori

Tipologie

Dintre tipologiile care se pot face în legătură cu actul lecturii, una mi se pare a fi foarte interesantă. Criticatul este cel al vitezei de reacție, adică al diferențierii în modul de a reacționa la diverși stimuli externi. În cazul nostru, la felul de a începe lectura unei cărți.

Tipul dinamic se înfățișează ca un tip cu viteză mare de reacție, care discută, scrie sau citește în grabă, nu are nevoie de condiții speciale de lectură. El se apucă imediat de studiu, nu dă „ocoale” cărții pe care vrea s-o cerceteze și poate să răsfoiască repede o lucrare, să citească chiar fragmente întregi, aproape fără să-și dea seama. Cu totul deosebit este **tipul static**. Acesta este un tip calm, lent, sistematic. Se „încălzește” foarte greu și preferă lectura în liniște. De obicei, caută miștele cele mai prietnice pentru citit, devine chiar tipic în aranjarea locului de lectură, i se pare că un zgomot sau o mișcare din jur poate să-i tulbure liniștea.

În timp ce lectura **dinamicului** este explozivă, cea a **staticului** este nevoioasă, mai ales, la început. Perioada de „încălzire” a ultimului fiind mai lungă, și randaamentul în lectură apare mai târziu (după o oră, chiar două). Simplificînd, putem spune că **dinamicul** este un cititor spurs complex, în timp ce **staticul** este un cititor timid: primul nu se va plînge că nu are timp de citit, pentru al oricui moment al zilei fiind bun; al doilea, mai comod, va căuta mereu niște condiții ideale, pe care, din păcate, solicitările de azi nu i le oferă prea ușor.

Ca ritm de muncă ei sînt și mai diferiți. Cea mai simplă diagramă a unei activități intelectuale indică patru momente deosebite: primul, „încălzirea”, înseamnă învingerea unei inerții (a pauzei dintre două activități, a stării de odihnă dinaintea începerii muncii), al doilea, este momentul numit al „deprinderii”, adică, al acelei activități normale pe care sîntem obișnuiți să o prestăm (nici prea repede, nici prea încet), al treilea, arătînd ca o săgeată în sus, este cel al „avîntului”, cînd studiul unei cărți sau scrierea unei lucrări capătă alura unui galop ușor și plăcut, cînd ideile se ordonează parcă de la sine și munca noastră are un sporn vizibil (este perioada de înflăcărare, de inspirație), în fine, ultima etapă, cea a apariției primelor semne de oboseală, cînd simțim nevoia să punem tocul jos sau să închidem cartea.

Avînd în față această schemă, să vedem care vor fi ritmurile de muncă ale celor două tipuri. **Dinamicul**, bineînțeles, va avea o perioadă de introducere mult mai scurtă, va trece la etapa a doua, a deprinderii, foarte ușor, și va citi cu spor la puțin timp după începerea lecturii. Dar și oboseala se va instala mult mai repede. Este tipul care nu poate lucra continuu mult de 1—2 ore și care preferă ca pe durata unei zile să studieze în mai multe rate. În schimb, **staticul** va ajunge la momentul culminant al activității sale după o perioadă de deprindere foarte lungă, dar, și aici putem vedea o calitate a acestui tip, va avea o durată de lucru intens mult mai multă (de 4—5 ore sau chiar mai mult) după care va simți nevoia odihnei.

Nu am vorbit nimic despre cel de-al treilea tip de reacție, intrucît el se poate deduce din caracteristicile celorlalte două. Acesta va avea viteza de reacție a **dinamicului**, dar și stabilitatea, calmul și caracterul sistematic al activității **staticului**, motiv pentru care denumirea de **tip echilibrat** mi se pare a fi justificată.

COSTACHE OLĂREANU

DEZBATERI FRUCTUOASE

Însemnări din orașul Vaslui

Printre birourile grupelor sindicale din unitățile de învățământ din orașul Vaslui a căror activitate a fost apreciată pozitiv în ședința comitetului sindicatului în preajma adunărilor generale de dări de seamă și alegeri se numără și cel al grupei de educatoare. Această apreciere a fost întru totul confirmată de modul cum s-au desfășurat și au decurs dezbaterile prilejuite de adunarea generală a grupei sindicale cu prilejul recentelor alegeri.

Conținutul dării de seamă, prezentate adunării de tovarăsa Elena Tuchenreda, organizatoarea grupei sindicale, discuțiile purtate și propunerile făcute pentru activitatea noului birou, au conferit adunării cadrul unei analize profunde asupra modului cum a acționat și cum trebuie să acționeze grupa sindicală în problemele de fond ale muncii din cele 12 instituții preșcolare de pe raza orașului.

O mare pondere au avut în darea de seamă și la discuții problemele profesionale, acțiunile proprii inițiate de biroul grupei sindicale, cit și cele inițiate de inspectoratul școlar și sprijinite de grupa sindicală pentru perfecționarea profesională și pentru generalizarea experienței înaintate din munca educatoarelor în procesul de instruire și educare a copiilor preșcolari.

Demne de relevat sînt dezbaterile făcute în grupă pentru însușirea prevederilor programei noi și a îndrumătorului pentru învățământul preșcolar, schimburile de experiență organizate cu educatoarele din municipiile Bîrlad și Cluj, pe teme actuale și de interes general, ca, de pildă: „Legătura dintre familie și grădiniță”; „Rolul teatrului de păpuși în viața copiilor preșcolari”; „Formarea deprinderilor de muncă independentă la preșcolari”.

Grupa sindicală a sprijinit concursul cu premii, organizat de Inspectoratul școlar județean, împreună cu Casa corpului didactic, pentru cele mai bune desene executate de copiii preșcolari, iar în întîmpi-

narea celei de-a 25-a aniversări a republicii s-a inițiat, tot în sprijinul cunoașterii și generalizării experienței înaintate, un „album-stafetă”, care va circula la toate unitățile preșcolare din județ, cuprinzînd aspecte din activitatea acestora.

De asemenea, în totalitatea ei, grupa sindicală s-a angajat să pună bazele unui teatru de păpuși la Vaslui, mijloc eficient de educare a copiilor preșcolari.

În cadrul dezbaterilor s-au făcut numeroase propuneri, menite să răspundă necesităților profesionale și spirituale ale cadrelor didactice din acest sector. Am reținut, printre altele, pe cele ale educatoarei Maria Pruneanu, cu privire la organizarea unor întîlniri la Casa corpului didactic între educatoarele de la grupele mari de copii preșcolari și învățătorii care predau la clasa I, organizarea unor expuneri pe teme psiho-pedagogice, a unor lecții deschise referitoare la creșterea eficienței lecției prin folosirea mijloacelor audio-vizuale.

Adunarea generală a cerut noului birou al grupei sindicale să țină o legătură mai strînsă cu Casa de cultură a sindicatelor, să popularizeze acțiunile politice, cultural-educative și artistice, organizate pentru a fi în mai mare măsură frecventate și de educatoare.

Recomandări utile s-au făcut și comitetului sindicatului din învățământ, în direcția inițierii unor vizite ale cadrelor didactice în întreprinderi industriale, organizării în vacanțele școlare a unor excursii cu caracter de documentare în cuprinsul județului și în țară etc.

Planul de măsuri, completat cu propunerile făcute în adunare, constituie pentru noul birou al grupei sindicale — organizator Viorica Lascăr — un instrument de continuă perfecționare a activității grupei sindicale, de ancorare a ei în problemele de fond ale muncii educatoarelor din oraș.

NICOLAE BURCEA

CIUCURENCU

Peisaj de iarnă

TVS integrată

Aplicații privind fiziologia axului cerebro-spinal

Alegerea acestei teme a fost determinată de faptul că studiul axului cerebro-spinal se realizează preponderent morfologic, elementele fiziologice fiind greu de demonstrat.

În această lumină, obiectivele pe care le propunem telelecției ce cuprinde emisiunea de TVS integrată „Aplicații privind fiziologia axului cerebro-spinal”, se referă la formarea unor comportamente cognitive prin care elevul să poată integra și preciza modalitățile de funcționare a segmentelor nervoase ce alcătuiesc axul cerebro-spinal. Cu alte cuvinte, elevul va trebui să stabilească modul în care se concretizează funcțiile de conducere și decizie legate de axul cerebro-spinal, atunci cînd ar trebui să explice principalele activități reflexe coordonate de aceste segmente. Considerăm că acest comportament se poate evidenția prin posibilitatea elevului de a stabili traseele nervoase în condițiile în care i s-ar prezenta scheme

succesive ale axului cerebro-spinal la diferite nivele.

Integrarea mesajului TVS în planificarea calendaristică propusă la începutul anului intervine după ce principalele concepte morfo-fiziologice ale axului cerebro-spinal erau însușite de elevi. Datorită unor împrejurări fortuite este posibil ca momentul real al integrării lui să fie în unele licee decalat. De aceea, considerăm că îndrumările de față au rolul de a forma un cadru pentru manifestarea spiritului creator al fiecărui profesor ce integrează emisiunea de biologie la anul III. (Conținutul emisiunii a fost publicat în suplimentul Radio-telescoala).

În situația în care emisiunea intervine conform planificării inițiale, înainte de începerea ei, profesorul poate recapitula unele date fundamentale prin aplicarea de probe simple de comportament referitoare la fiziologia axului cerebro-spinal, folosind ca bază de lucru modelul mut deja propus în care sînt așezate în ordine succesivă mai multe secțiuni ale axului cerebro-spinal. Cîteva exemple de asemenea probe: precizarea grafică a areului reflex care corespunde unei acțiuni indicate sau demonstrate de profesor; precizarea grafică a unor căi de sensibilitate și motricitate; precizarea grafică sau pe viu a teritoriilor cutanate de inervație a unor nervi spinali și cerebrali.

Elevii pot lucra individual sau pe grupe mici și, la sfîrșitul fiecărui exercițiu, profesorul va comunica rezolvarea corectă, folosindu-se de mijloacele vizuale pe care le are la îndemînă în laborator. Se pot integra în aceeași telelecție și alte mijloace de învățămînt cum sînt: planșele, preparatele microscopice cu secțiuni nervoase, diapozitive etc.

În timpul emisiunii se recomandă observarea individuală atentă, fără luare de notițe.

În ultima etapă a telelecției, recomandăm consolidarea principalelor concepte pe care se sprijină emisiunea de televiziune.

Elevii vor trebui să execute mai multe exerciții privind funcțiunile diferitelor segmente ale axului cerebro-spinal, în așa fel încît să poată indica foarte ușor căile reflexelor, pozițiilor neuronilor, circuitul nervos, legăturile nervoase dintre diferitele segmente, participarea axului cerebro-spinal la întreaga viață de relație și vegetativă a organismului, principalele funcții ale organismului coordonate de axul cerebro-spinal.

Considerăm că principiul călăuzitor în desfășurarea lecției trebuie să fie activitatea permanentă a elevilor în timpul telelecției care să soluționeze singuri problemele propuse de emisiune sau cele propuse de profesorul clasei.

CONSTANȚA BĂRBOI

AL. GHEORGHIU
G. CHIOCHIU

Activitatea de Cruce Roșie în școală

Școala constituie cadrul firesc pentru însușirea cunoștințelor despre sănătate, pentru fixarea deprinderilor de viață sănătoasă.

Inarmîndu-i cu cunoștințe practice privind regulimul rațional de muncă, odihnă și alimentație, educația sanitară a elevilor se răsfrînge favorabil nu numai asupra sănătății, ci și asupra capacității lor de muncă.

Antrenarea elevilor în activități igienico-sanitare se efectuează, în primul rînd, prin organizațiile de Cruce Roșie, care inițiază acțiuni de prim ajutor și de igienă, prin posturile sanitare pe clasă și școală, prin concursuri sanitare, întreceri pentru titlul de „cea mai curată clasă” etc. Taberele de pionieri și școlari oferă, de asemenea, nenumărate prilejuri pentru continuarea educației sanitare în perioada vacanțelor și pentru formarea unor deprinderi igienice trainice prin excursii, jocuri, scenete, foci de tabără, manifestări artistice complexe etc., al căror conținut se axează pe probleme sanitare.

Totodată, pentru asigurarea continuității procesului educativ-sanitar și a creării — în mediul familial — a unei ambianțe propice aplicării în viață a regulilor igienico-sanitare, sistemul de educație sanitară școlară

prevede o largă și sistematică îndrumare și instruire a părinților prin lectorate, consfătuiri, conferințe și convorbiri, prin materiale educativ-sanitare scrise, audio-vizuale etc.

Metodologia ce poate fi utilizată în educația sanitară a elevilor cunoaște o gamă complexă de forme și tehnici antrenante, stimulative, capabile să realizeze transmiterea și consolidarea cunoștințelor într-un mod recreativ. Unele activități organizate pe linie de Cruce Roșie, cum sînt posturile sanitare, aplicațiile practice de acordare a primului ajutor, șezătorile și jocurile cu caracter sanitar angajează latura afectiv-emoțională a elevilor și creează o ambianță corespunzătoare, antrenîndu-i la respectarea normelor igienico-sanitare.

În același timp, există forme de activitate cultural-sanitare foarte variate: convorbiri cu subiecte sanitare, citirea literaturii de popularizare a științei cu conținut igienico-sanitar, publicarea articolelor sanitare la gazetele de perete și în revistele școlare, prezentarea de filme, diaportale cu conținut igienico-sanitar etc. O mare importanță în desfășurarea activității cultural-sanitare și propagandistice o are modul în care

educatorii și medicul organizează, supraveghează și conduc aceste activități.

Consiliul pedagogic al școlii este chemat să colaboreze și să coordoneze și activitatea educativ-sanitară, respectiv de Cruce Roșie. El nu trebuie să se limiteze numai la fixarea sarcinilor și la stabilirea principiilor de muncă în această problemă. Prin consiliul pedagogic, directorul trebuie să se îngrijească de o îndrumare permanentă a procesului educativ-sanitar în școală. Pentru ca fiecare membru al consiliului pedagogic să fie la curent cu activitatea educativ-sanitară din școală, cunoscînd lipsurile și realizările în acest domeniu, se recomandă ca medicul școlar sau responsabilul cu munca de Cruce Roșie să informeze cadrele didactice asupra acestei activități. Responsabilul cu munca de Cruce Roșie din școală va colabora cu organizațiile de U.T.C. și de pionieri, solicitîndu-le sprijinul.

Educația sanitară a tineretului din patria noastră constituie unul din obiectivele de bază ale activității organizației de Cruce Roșie. De aceea, comisiile de Cruce Roșie, împreună cu organizațiile U.T.C. și de pionieri, cu sprijinul direct al cadrelor didactice, trebuie să desfășoare o activitate permanentă pentru a răspunde prompt la acțiunea largă de cuprindere și diversificare a formelor de educație sanitară, de pregătire pentru muncă și viață a tineretului școlar.

Încercări de reformă în sistemul de învățămînt

În cazul celei mai recente reforme a învățămîntului din R.F. a Germaniei, ca și al altor reforme aproximativ concomitente din Japonia și Suedia, momentul reformei poate fi consemnat cu destulă imprecizie, deoarece acesta se desfășoară pe o durată de nu mai puțin de 10 ani. Este situația așa-numitelor „reforme în desfășurare” („rolling reforms”), pregătite și eșalonate în timp, ce încearcă să evite situațiile de criză care pot însoți orice modificare bruscă sau substanțială a sistemului de învățămînt.

Reforma învățămîntului din R.F. a Germaniei este în plină desfășurare, fiind planificată în mod eșalonat pentru decada 1970—1980, mai întâi în circa 300 de școli experimentale, și, treptat, pînă în anul 1980, în restul sistemului școlar. Comentatorii apreciază totuși că ea a intervenit destul de tardiv într-un stat cu o dinamică social-economică atât de mobilă ca cea a R.F. a Germaniei. Exceptînd reforma din 1945, a cărui principal obiectiv a fost adaptarea învățămîntului la noul sistem de administrație federală, învățămîntul din R.F. a Germaniei a menținut structura sa selectivă și elitistă, eminentemente verticală și rigidă, instituită încă din secolul trecut.

Motivația reformării învățămîntului din R.F. a Germaniei este multiplă. Reținem în mod particular următoarele critici adresate sistemului său tradițional:

1. Practicarea unei selecții nedemocratice și timpurii, prin ridicarea unor bariere artificiale în calea accesului spre formele superioare de școlarizare. Imediat după absolvirea primelor patru clase ale Școlii de bază (Grundschule), elevii erau repartizați după rezultatele școlare spre trei coloane paralele de învățămînt postprimar, corespunzător a trei niveluri diferite, de pregătire profesională ulterioară: a) Școala primară superioară (Hauptschule), pentru clasele V—IX și copiii în vîrstă de 11—14 ani, care asigură școlarizarea necesară continuării după absolvire a învățămîntului profesional. b) Școala reală (Realschule), era o școală elitistă de nivel mediu, cuprinzînd clasele V—X și copiii de

11—15 ani, pregătind elevii pentru admiterea într-o școală profesională superioară de specialitate (Fachschule, Fachoberschule, Höhere Fachschule) și calificare medie; c) Liceul (Gymnasium) accentua și mai mult caracterul selectiv-elitist, asigurînd școlarizarea în clasele V—XIII a elitelor apreciate în Școala de bază cu randamentul de tip A și era sancționat printr-un bacalaureat (Abitur) care permitea accesul în învățămîntul superior.

Aparat de recepționare a semnalelor de pe sateliți, construit de elevii unei școli din Sprendlingen (R. F. a Germaniei).

2) Diferențierea precoce a elevilor la o vîrstă (aproximativ 10 ani), cînd majoritatea aptitudinilor sînt încă latente, însoțită de o alegere arbitrară și irevocabilă a drumului profesional.

3) Rigiditatea circulației orizontale la nivelul subsistemului secundar: este de la sine înțeles că, odată repartizați într-una din cele trei școli postprimare, elevii nu aveau posibilitatea revenirii sau a schimbării drumului profesional.

Dezacordul sistemului educațional cu necesitățile societății a devenit din ce în ce mai evident. O comisie de experți alcătuită special în scopul evaluării supra-regionale a învățămîntului, a oferit anual date tot mai alarmante.

După îndelungate consultări între administrația landurilor și cea federală a învățămîntului, s-a ajuns la un proiect de reformă urmărindu-se în esență realizarea unui sistem de învățămînt mai deschis, flexibil, atît pe orizontală, cît și pe verticală, adecvat mutațiilor economice și demografice previzibile ale sfîrșitului de secol. Conținutul acestei noi reforme a învățămîntului din R. F. a Germaniei poate fi sintetizat după următoarele repere:

1) Simplificarea considerabilă a sistemului, prin unificarea ciclului primar (cl. I—IV) și a ciclului secundar I (cl. V—X), într-un sistem comprehensiv (Gesamtschule) adecvat cererii tot mai largi de educație a populației.

2) Extinderea duratei școlarității obligatorii (5—16 ani), prin coborîrea limitei inferioare de vîrstă de la 6 la 5 ani.

3) Egalizarea șanselor de acces spre învățămîntul secundar prin crearea unui subsistem secundar unitar pentru școlarizarea în clasele V—XIII în cadrul următoarelor cicluri: a) Ciclul secundar I pe o durată de 6 ani (cl. V—X), care, împreună cu ciclul primar, asigură școlaritatea obligatorie, reunind într-o variantă unitară și generalizată tipurile precedente de școli secundare (Hauptschule, Realschule, Gymnasium) și, oferind posibilități foarte mari de diversificare și individualizare a programelor, în special în ultimele două clase terminale, în întregime specializate; b) Ciclul secundar II, oferă după o școlarizare de 3 ani (cl. XI—XIII), o calificare profesională cu drept de încadrare imediată, dar și accesul spre învățămîntul superior.

4) Individualizarea maximă a învățămîntului prin gruparea unui număr mare de obiecte opționale și prin clase flexibile organizate după următoarele formule: a) Clase mari, cu 60—200 elevi, adecvate prelegerilor de tip universitar (acoperind 40% din timpul de activitate școlară); b) Clase parțiale (cu 10—15 elevi, adecvate discuțiilor și lucrărilor practice (20% din activitate); c) Grupuri sub 10 elevi pentru instruire programată și activități tematice (40% din timpul de activitate școlară).

Trecerea la un nou sistem de învățămînt în R.F. a Germaniei, reflectă în mod pregnant dificultățile prin care trece în prezent școala occidentală, constituind o încercare de a apropia educația tinerei generații din societatea capitalistă, plină de convulsii sociale, economice și cultural-educative, de realitățile contemporane concrete.

CEZAR BÎRZEA

DIN PRESA

DE PESTE HOTARE

УЧИТЕЛЬСКАЯ ГАЗЕТА

Un interesant articol privitor la predarea programată a limbilor străine în școli publice O. Drozd, director adjunct al Școlii medii „V.I. Lenin” din orașul Cimkent, în „Ucitelskaia gazeta” nr. 135, din 11 noiembrie a.c.

Autorul pornește de la constatarea că, predînd o limbă străină în școală, după metodele tradiționale, profesorul întîmpină o mulțime de dificultăți. Iată de ce, aceste metode trebuie conjugate cu învățămîntul programat.

În articol, O. Drozd face o amplă analiză a felului în care este aplicat învățămîntul programat la însușirea gramaticii limbii engleze din școala sa — în special la clasa a X-a. Profesorul de specialitate a observat, de pildă, că la capitolul „Timpul verbelor” toți elevii comiteau aceeași greșeli. A fost nevoie, deci, de găsirea unei soluții pentru sistematizarea greșelilor, astfel ca elevii, pe baza cunoștințelor anterioare, să le poată evita singuri. Elevii se lăsau antrenati de noua metodă și o foloseau cu plăcere. La o lecție ulterioară, cînd s-a studiat un text de engleză cu temă de gramatică, s-a putut constata că ei evitau, fără excepție, greșelile în folosirea verbelor. S-au făcut apoi programări și pentru celelalte părți de vorbire ale gramaticii, precum și pentru dialogul limbii engleze. Metoda dînd rezultate excelente, a fost aplicată și la celelalte clase din școală.

D. CHICHIRA

perspectives

Wincenty Okon, directorul Institutului de cercetări pedagogice din Varșovia, semnează în vol. II, nr. 3 al revistei trimestriale de educație „Perspectives” („Perspective”), de sub egida UNESCO, un amplu articol, intitulat „Cuceririle pedagogice și omul global” („Conquêtes pédagogiques et homme global”). În cele șase capitole ale acestui articol (știința și conținutul educației, conținutul educației și schimbări în structura socială, educația preșcolară, învățămîntul primar, învățămîntul în ciclurile II și III și necesitatea unei noi strategii în domeniul educațional), autorul dezbate problemele școlii moderne, care trebuie să răspundă cerinței de a forma personalități, de a pregăti tineretul pentru viață și de a asigura o educație solidă. În aceeași publicație semnalăm articolul „Experiențe valoroase în domeniul învățămîntului din Cuba”, în care sînt expuse cîteva probleme ale educației adulților și tineretului: imbinarea studiilor școlare (sau universitare) cu formarea profesională, înainte sau în timpul activității profesionale (serviciului), metode și mijloace de recuperare (în vederea continuării educației) a tinerilor care și-au întrerupt studiile, problema specializării profesorilor fără calificare, precum și a cadrelor care doresc să-și ridice nivelul profesional.

CONSTANȚA GORUN

Știri • Știri • Știri

Din 23 de milioane de copii indonezieni de vîrstă școlară, n-au putut frecventa școala în anul 1971/1972, peste 10 milioane. Motivele principale ale acestei situații critice sînt: lipsa de cadre didactice și săli de clasă,

Lyon: Universitatea

prevederile bugetare scăzute pentru învățămînt și condițiile materiale precare ale familiei.

Planul amplu de alfabetizare elaborat de guvernul popular din Bangladesh prevede ca 80 la sută din populație să învețe să scrie și să citească în curs de 5 ani. Se prevede înființarea a 81 000 centre de învățămînt pentru adulți unde se vor preda cursuri de 6 luni pentru 24 milioane de cetățeni în vîrstă de 12—40 ani. Opt milioane de copii în vîrstă de 5—11 ani, care nu au frecventat pînă acum școala, urmează să învețe noțiuni

le de bază (scris—citit) în cursul unui ciclu de 6 luni.

Cele mai recente date ale Organizației Interna-

Taşkent: o nouă grădiniță de copii

„TRIBUNA ȘCOLII”

Revistă săptămînală editată de Ministerul Educației și Învățămîntului și Uniunea Sindicatelor din Învățămînt, Știință și Cultură